

|      |    |                                                                                                                                                                     |
|------|----|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Blz. | 2  | Jaarprogramma 2008                                                                                                                                                  |
| Blz. | 2  | Wandelingen Swalmdalgidsen 2008                                                                                                                                     |
| Blz. | 3  | Themarondleidingen 2008 werkgroep Dorpsgidsen Beesel                                                                                                                |
| Blz. | 3  | De vereniging: Verslag ALV Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal<br>Werkgroep gidsen voormalig Brits munitiedepot Brüggen<br>Jaarverslag werkgroep archeologie 2007 |
| Blz. | 9  | Óm ós haer                                                                                                                                                          |
| Blz. | 10 | Open Dag MHVS zondag 18 mei 2008                                                                                                                                    |
| Blz. | 11 | Excursie gemeentearchief Roermond                                                                                                                                   |
| Blz. | 12 | Wandelen naar de oorsprong van de Swalm                                                                                                                             |
| Blz. | 15 | Koperdiefstal                                                                                                                                                       |
| Blz. | 15 | A 73 - Aoep                                                                                                                                                         |
| Blz. | 16 | Kroniek van Swalmen, januari, februari en maart 2008                                                                                                                |
| Blz. | 17 | Zomer                                                                                                                                                               |
| Blz. | 19 | Onderwijs te Swalmen                                                                                                                                                |
| Blz. | 20 | Uit de oude doos                                                                                                                                                    |
| Blz. | 21 | Van hot nao haar door 't Zjwaams Waordebook (9)                                                                                                                     |
| Blz. | 22 | Pilaren Zwetstraat te Den Haag                                                                                                                                      |
| Blz. | 23 | Flora en fauna van Swalmen (16)                                                                                                                                     |
| Blz. | 24 | Verhaal bij een bidprentje, Mgr. Evaristus Kuypers                                                                                                                  |
| Blz. | 26 | Uit het leven van onze voorouders                                                                                                                                   |
| Blz. | 27 | Quintus Spurius Ligustinus                                                                                                                                          |
| Blz. | 28 | Trefwoordenlijst Genealogie 2008 gereed                                                                                                                             |
| Blz. | 28 | Sponsoractie HVMS                                                                                                                                                   |
| Blz. | 28 | Aanwinsten                                                                                                                                                          |

### **DENKT U AAN DE CONTRIBUTIEBETALING?**

Foto's aangeleverd door:

|                     |                                |
|---------------------|--------------------------------|
| Hans Simons         | blz. 10, 11, 15-18, 22, 23, 25 |
| Peter Bors          | blz. 6, 27                     |
| Pierre van Lier     | blz. 8                         |
| Loek Simons         | blz. 10                        |
| Harry en Riky Alers | blz. 12-14                     |
| Gerard van Niel     | blz. 22                        |
| Archief Jo Thijssen | blz. 21                        |
| Archief MHVS        | blz. 20, 24                    |
| Archief HVMS        | blz. 20                        |

## **JAARPROGRAMMA 2008 Heemkunde Vereniging Maas- en Swalmdal (HVMS) en Milieu- en Heemkunde Vereniging Swalmen (MHVS)**

(onder voorbehoud, nadere publicaties in 't Zjwaemke en 't Gazetje)

|             |           |                                                                                                                                                             |
|-------------|-----------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 14 sept.    | MHVS/HVMS | Open Monumentendag; thema: Sporen                                                                                                                           |
| 26-28 sept. | MHVS      | Natuurweekend                                                                                                                                               |
| Oktober     | HVMS      | Fietsexcursie naar het voormalige Britse Munitiedepot verzorgd door onze nieuwe werkgroep Gidsen Munitiedepot in samenwerking met IVN afdeling de Steilrand |
| 25 oktober  | MHVS/HVMS | Nacht van de Nacht                                                                                                                                          |
| 1 november  | MHVS      | Natuur doedag                                                                                                                                               |
| November    | HVMS/MHVS | Lezing over ruimtelijke ordening en cultureel erfgoed, door Roy Denessen                                                                                    |
| 16 november | HVMS      | Contactmiddag genealogie in verenigingslokaal te Reuver                                                                                                     |
| 26 december | MHVS/HVMS | Kerstwandeling                                                                                                                                              |

En verder..... het programma kan nog worden aangepast. Ook staan er (onder voorbehoud) enkele kleine excursies op het programma. Te zijner tijd komen we hier op terug.

## **WANDELINGEN SWALMDALGIDSEN 2008**

(deze wandelingen worden georganiseerd door Staatsbosbeheer en zijn niet gratis, nadere publicaties in 't Zjwaemke en 't Gazetje)

### **Zondag 2 juli**

Zwijnentocht voor kinderen in het Swalmdal, duur 2 uur, vertrek om 14.30 uur bij café de Bos, Bosstraat 115 Swalmen

### **Zondag 6 juli**

Wandeling door Groenewoud, duur 2 uur, vertrek om 10.00 uur bij Pension Groenewoud, Groenewoud 8 Swalmen

### **Dinsdag 15 juli**

Zomeravondwandeling door het Meerlebroek, duur 2 uur, vertrek om 20.00 uur bij parkeerplaats Muyterdijk

### **Woensdag 16 juli**

Roverspad voor kinderen in het Swalmdal, duur 2 uur, vertrek om 14.30 uur bij café de Bos, Bosstraat 115 Swalmen

### **Woensdag 30 juli**

Safaritour voor kinderen in het Swalmdal, duur 2 uur, vertrek om 14.30 uur bij café de Bos, Bosstraat 115 Swalmen

### **Zondag 3 augustus**

Ochtendwandeling in het Blankwater met aansluitend bessenvlaai, duur 3 uur, vertrek om 10.00 uur bij parkeerplaats kerk Boukoul, Boukoul

### **Zondag 24 augustus**

Dagwandeling van Boukoul naar het Blankwater over Duitsland, duur 7,5 uur, vertrek om 9.30 uur bij parkeerplaats kerk Boukoul, Boukoul

### **Zondag 14 september**

Nazomeran Rijkelse Bemden met bezoek aan molen de Grauwe Beer, duur 3 uur, vertrek om 14.00 uur bij molen de Grauwe Beer, Drakenweg Beesel

### **Woensdag 17 september**

Voor de kleintjes: Okki de eekhoorn in het Swalmdal, duur 2 uur, vertrek om 14.30 uur bij café de Bos, Bosstraat 115 Swalmen  
Zondag 1 juni "t Is gebeurd voor onze tijden..."  
Drakendorproute, duur 2 uur, start om 14.00 uur bij café De Maashof.

## THEMARONDLEIDINGEN 2008 WERKGROEP DORPSGIDSSEN BEESEL

**Zondag 6 juli** 'Historisch erfgoed aan de Maas' Ouddorproute, duur 2 uur, start om 14.00 uur bij café De Aaij Mert.

**Zondag 3 augustus** 'Een heemkundig rondje door het dorp', Centrumroute, duur 2 uur, start om 14.00 uur bij café De Troubadour.

**Zondag 7 september** 'Met de kunstkenner op stap', Kunstroute met bezoek expositie Aad Raodhoses, duur 2,5 uur, start om 14.00 uur in herberg De Bonger.

**Zondag 5 oktober** 'Hae vrit miensevleis!' Drakendorproute, duur 2 uur, start om 14.00 uur bij café De Maashof.

Meewandelen in de Centrum-, Drakendorp- of Ouddorproute kost € 2,- per persoon, kinderen tot 8 jaar gratis, en kinderen tussen 8 en 13 jaar € 1,- per kind.

De Kunstroute kost € 3,- per persoon, en kinderen tussen 8 en 13 jaar € 2,- per kind, dit in verband met entree expositie in het Aad Raodhoses.

Vooraf aanmelden of reserveren voor bovenstaande vaste themarondleidingen is niet nodig.

Wilt u graag meewandelen: zorg dan dat u op tijd aanwezig bent. Voor meer informatie kijkt u op [www.rondleidingeninbeesel.nl](http://www.rondleidingeninbeesel.nl) of bel naar 077-4742158.

## DE VERENIGING

### VERSLAG LEDENVERGADERING MAAS- EN SWALMDAL 26 MAART 2008

*Aanwezig:* 59 leden, waarvan de volgende namen op de presentielijst waren ingevuld: Truus Wuts, M.A. Bosch van Drakestein-Brouwers, Th. Geurts, F. Killaars, J. Bol, Wiel Olders, Dré Berghs, M. Geerlings, Sjra Vintcent, J. Kuijpers, Marlie Martens, Riet Gommans-de Vlieger, Huub Lenssen, L. Keiren, J. Killaars, Pierre Janssen, Truus Beurskens, Jac Claessen, Jan Ickenroth, Geert Franssen, Loe Giesen, Arie de Wit, Chrit Verstappen, Henk Lutjens, Wies Ottenheim, Sybil Peeters, Hay Clabbers, Jo Thijssen, Pierre Lucker, Jan Coopmans, Frans Sloesen, Paul Bloemen, Léon Emans, Chr. Crins, Th. Derks, C. van de Kerkhof, B. Franssen, J. Marsman, Jos Alers, Frans Geerlings, Jacob Schotten, Math Hebben, E. van Deur-Erdkamp, Twan Ernst, Henri Smeets, Hennie Geurts-Willemsen, Gerard Pubben, Wiel Luys, Pierre Verstappen en Peter Bors.

*Afgemeld:* Pierre van Lier, Edith Ernst-Olders, Henk Brauer, Leen Simons, Wim Perriëns, Nelly Spee, Ton Franssen, Coby Klinkhamer-van den Assem, Fons Verdonck, Nic Douben, Jac Schijvers, Constant Nuytens, Peter Peeters, Paul Maessen, Harry en Ine Wuts, Petra van den Heuvel, Arie van den Broek, Har Stevens, Winand Bergmans, Wiel Bouts, Frits Hebben, Piet Colberts, Herman Geerlings en Cor Apeldoorn.

#### Opening

Voorzitter Henri Smeets opent de vergadering en heet de in groten getale verschenen leden van harte welkom op de ledenvergadering 2008. Hij vraagt aandacht voor het tekenen van de presentielijst.

Op de agenda wordt nog een punt toegevoegd onder 9b. Het betreft de raadpleging van de ledenvergadering over het gezamenlijk, met de Milieu- en Heemkundevereniging Swalmen, uitbrengen van het verenigingsblad.

#### Verslag ledenvergadering d.d. 20 maart 2007

Het verslag, dat al eerder is gepubliceerd in de Zeumer 2007, nr. 2 wordt zonder opmerkingen goedgekeurd.

#### Jaarverslag van onze vereniging over 2007

Secretaris Twan Ernst geeft kort de belangrijkste zaken weer van het afgelopen jaar. Positief daarbij is het goede bezoek aan de diverse activiteiten, het feit dat we weer een nieuwe werkgroep kunnen installeren en de kleine ledenwinst die we hebben kunnen boeken. Hij roept de leden op om zelf in hun eigen omgeving eens bekenden te polsen voor een lidmaatschap onder het motto 'leden werven leden'.

Het verslag wordt zonder inhoudelijke wijzigingen door de ledenvergadering goedgekeurd.

## **Financieel jaarverslag over 2007**

Het verslag wordt voor de 20e keer in zijn carrière als penningmeester toegelicht door Gerard Pubben. Hoewel ook dit jaar het financieel jaar positief kon worden afgesloten hebben we nog steeds geen 'vet' op de ribben. Ook de uitgaven voor huisvestingskosten in relatie tot de opbrengst van de contributie blijft zorgelijk. De penningmeester vraagt nadrukkelijk aandacht voor de mogelijkheid om de vereniging via een legaat een schenking te doen.

Wiel Olders geeft aan dat de kosten van het jaarboek en de opbrengst van dat jaarboek niet in hetzelfde boekjaar verwerkt worden. Dat geeft een onduidelijk beeld in de posten m.b.t. het jaarboek. Gerard Pubben laat weten dat wegens de late verschijning van het jaarboek dit niet te voorkomen valt. In de financiën is hier wel rekening mee gehouden door de kosten d.m.v. een reservering in vermogensopstelling te verwerken.

## **Verslag kascontrolecommissie**

Deze commissie bestond uit mevrouw E. van Deur-Erdkamp en de heer Paul Bloemen. Paul Bloemen verklaart namens de commissie dat de boekhouding op Goede Vrijdag is gecontroleerd en dat de financiën in orde zijn bevonden. De penningmeester wordt vervolgens door de ledenvergadering gedechargeerd.

## **Verkiezing nieuw lid kascontrolecommissie**

Mevrouw E. van Deur-Erdkamp is reglementair aftredend en de heer Paul Bloemen is herkiesbaar. De heer Wiel Olders geeft aan zich de komende twee jaar beschikbaar te willen stellen voor de opgevallende plaats.

## **Goedkeuring (herziene) reglementen**

Voorafgaande aan de gevraagde goedkeuring van de diverse reglementen geeft voorzitter Henri Smeets een toelichting op de opbouw van de diverse reglementen binnen de vereniging. Onder de statuten (die alleen via de notaris gewijzigd kunnen worden) valt het huishoudelijk reglement. Daaronder komt het algemeen reglement werkgroepen dat voor alle daaronder liggende specifieke werkgroepreglementen geldt. Vorig jaar is begonnen met herziening van de diverse reglementen binnen de vereniging door goedkeuring van het reglement Werkgroep Dorpsgidsen Beesel. Naast de nu behandelde reglementen zul-

len er volgend jaar nog een aantal aan bod komen.

De ledenvergadering keurt vervolgens zonder opmerkingen het herziene huishoudelijk reglement, het nieuwe reglement werkgroepen, het nieuwe reglement werkgroep Gidsen voormalig Brits munitiedepot, het herziene reglement jaarboekredactie en het herziene reglement werkgroep dorpsgidsen Beesel goed. Jan Coopmans informeerde naar de maand waarin de ledenvergadering moet worden gehouden. Hiervoor zijn we afhankelijk van de datum waarvóór de jaarstukken over het afgelopen jaar moeten worden ingeleverd. Voor alle drie de gemeenten is dit thans 1 april.

## **Verkiezing bestuur**

Aftredend is penningmeester Gerard Pubben. Hij stelt zich herkiesbaar. Henri Smeets vraagt voorafgaande aan de stemming aandacht voor het feit dat Gerard al 20 jaar bij dezelfde 'werkgever' werkzaam is; de Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal. Deze lange periode getuigt van een goede sfeer en grote betrokkenheid bij de vereniging. Op het verzoek aan de ledenvergadering om Gerard voor een nieuwe periode te willen benoemen wordt met applaus instemmend gereageerd.

## **Huldiging verenigingsjubilaren**

Het afgelopen verenigingsjaar kende een zestal jubilarissen. Helaas is één van hen vanavond verhinderd. Het betreft Nic Douben, Belfelds eerste geschiedschrijver en in Eindhoven woonachtig. In de tachtiger jaren leverde hij ook een aantal bijdragen aan het jaarboek waarvan hij in 1998 als eregast het eerste exemplaar mocht ontvangen.

Jubilaris Jan Coopmans kwam door zijn fascinatie voor genealogie en archeologie in contact met de heemkundevereniging. Hij was van 1982 t/m 1985 bestuurslid van onze vereniging. Momenteel werkt hij - vanuit zijn interesse voor genealogie - aan het inventariseren van bijzondere bijnamen in Belfeld.

Mevrouw M. Bosch-van Drakenstein heeft veel interesse in cultuurhistorie in de meest brede zin. Met belangstelling verheugt zij zich iedere keer opnieuw op het verschijnen van het verenigingsblad of jaarboek.

De interesse voor genealogie dreef Frans Sloesen tot een lidmaatschap bij de heemkundevereni-

ging. Daarin maakte hij zich verdienstelijk door in de jaren 1985 tot en met 1990 deel uit te maken van het bestuur en in de jaren tachtig ook lid te zijn van de jaarboekredactie.

Een belangrijke bijdrage aan het verenigingsleven levert ook Paul Bloemen. Zo maakt hij zich sterk voor de collectie onderwijsmaterialen waarmee tal van tentoonstellingen zijn samengesteld. Ook is hij het aanspreekpunt voor dialect. Op dat gebied organiseerde hij een aantal dialectcursussen en, niet in de laatste plaats, is hij de samensteller van de Groeëte Zeumer, de dialectbijbel voor Beesel-Reuver. Hij is ook actief in de beide gidsengroepen.

Jacob Schotten heeft een archeologie-achtergrond. Al op jonge leeftijd trad hij toe tot de vereniging waarbij hij een gedreven lid was van de werkgroep archeologie. Hij maakte van zijn hobby zijn beroep en mogelijk mogen we in de toekomst onder zijn leiding hand- en spandiensten op archeologisch terrein verrichten.

Na de jubilarissen wordt nogmaals aandacht gevraagd voor een bijzonder lid. Na 25 jaar heeft Frans Geerlings besloten een punt te zetten achter het redactiewerk voor het jaarboek. Dat betekent waarschijnlijk niet een verminderde inzet voor de vereniging gezien zijn tomeloze inzet in het verleden op talrijke verenigingsterreinen. Hij is momenteel de kartrekker van de werkgroep Dorpsgidsen in Beesel en wil zich nog meer dan in het verleden bezig gaan houden met geschiedschrijving. Voor zijn inzet voor het jaarboek willen we graag een bijzonder woord van waardering uitspreken.

### **Gezamenlijke verenigingsperiodiek**

Bij het uitbrengen van het verenigingsblad nr. 4 afgelopen jaar, is onze periodiek als gezamenlijke uitgave met de Milieu- en Heemkundevereniging Swalmen in een nieuwe vorm verschenen. Belangrijke voordelen zijn de betere kwaliteit van het blad en milieu als extra 'aandachtspunt' bij de inhoud. Aan de leden is nadrukkelijk gevraagd hierover hun mening kenbaar te maken. Op verzoek van Jac Claessen wordt aangegeven dat de circa 20 reacties uitsluitend positief van aard waren. Ook de ledenvergadering gaat accoord met het voortzetten van deze opzet, dus gaat morgen de nieuwe aflevering al naar de drukker.

### **Mededelingen**

- Als komende verenigingsactiviteiten wordt de lezing over het Romeinse leger op 10 april bijzonder aangeprezen. Verder wordt aandacht gevraagd voor de Hemelvaartfietstocht op 1 mei die ons via Rijkkel naar het Leudal zal voeren.

Wiel Luys geeft aan dat de busexcursie ons op 28 juni naar Mechelen zal voeren. Aanmelden kan reeds, maar nadere info volgt nog.

- Peter Bors geeft aan dat hard gewerkt wordt aan een nieuwe opzet van het jaarboek en hoopt dat de volgende uitgave (nummer 26) voor de zomervakantie kan worden uitgebracht.

- Pierre Verstappen geeft een korte toelichting op de te ontplooiën activiteiten van de nieuwe werkgroep Gidsen voormalig Brits Munitiedepot. Na een aantal proefwandelingen volgt nog een fietstocht in mei en zal op 5 oktober in samenwerking met het IVN de 'vuurdoop' plaatsvinden.

- Wiel geeft aan dat gewerkt wordt aan een herziene uitgave van de TRAP-route die mogelijk wordt uitgebreid naar Duitsland en/of Beesel.

- Hennie Geurts geeft aan dat op 16 november weer de traditionele genealogische contactdag zal plaatsvinden en dat de werkgroep genealogie ook denkt aan het houden van een cursus oud-schrift.

- Gerard Pubben vestigt de aandacht op het tijdig betalen van de contributie - vóór 1 april - voor diegenen die niet getekend hebben voor automatische incasso.

- Twan Ernst doet een oproep om vrijwilligers die een handje willen helpen bij het verwezenlijken van de plannen van Stichting de Brookkank. Bij de inrichting van dit recreatiegebied tussen bebouwde kom en A73 wordt ook rekening gehouden met de aanwezige cultuurhistorische waarden.

### **Rondvraag**

Jo Thijssen vraagt naar de frequentie van verschijnen van het nieuwe gezamenlijke blad. Net als de Zeumer gaat het om een kwartaalblad, dus de uitgave zal 4 keer per jaar verschijnen.

### **Sluiting**

De voorzitter sluit de vergadering om 21.40 uur.

Twan Ernst

## WERKGROEP GIDSEN VOORMALIG BRITS MUNITIEDEPOT IN BRÜGGEN

Henri Smeets

Om maar meteen met de deur in huis te vallen, de nieuwe werkgroep van Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal is een feit en functioneert in praktijk tot grote tevredenheid van alle betrokkenen.

Voor degenen die het nog niet weten, deze nieuwe werkgroep heeft tot doel, fietsexcursies te organiseren in een mooi natuurgebied, met daarin het voormalig Brits munitiedepot in Brüggén (Dld). Dit ligt zoals u weet, juist over de grens, ter hoogte van Swalmen en Beesel-Reuver en wordt in de volksmond ook wel het 'Lager' genoemd. Het heeft een oppervlakte van ongeveer 12 vierkante kilometer en is omgeven door een drie meter hoog en 19 km lang veiligheidshekwerk van ijzergaas, dat kort voor sluiting van het depot werd vernieuwd. Op een aantal plaatsen zijn hierin doorgangen gemaakt voor fietsers en voetgangers, zoals bij de Witte Steen in Reuver, bij de Kahlberg (aan de Prinsendijk, halverwege Reuver en Swalmen) en aan de verbindingsweg tussen Swalmen en Brüggén.

De opslagplaats is ongeveer 50 jaar in gebruik geweest van circa 1948 tot september 1996. Er lag gemiddeld rond de 50.000 ton aan munitie die bedoeld was voor het Britse Rijnleger in Duitsland. Het arsenaal omvatte het volledige assortiment van munitie, van de pistoolkogel tot het artillerieprojectiel van het grootste kaliber, van de trapmijn tot de vliegtuigbom. Het vervoer hiervan gebeurde per trein en per vrachtauto. Een uit 45 wagons bestaande munitietrein kon binnen twee uur worden volgeladen. De laadperons waren in de herfst van 1990 dag en nacht in gebruik, toen het Britse invasieleger in de eerste Golfoorlog vanuit Bracht compleet van munitie werd voorzien.

Na sluiting is vrijwel het gehele complex overgedragen aan de Nordrhein-Westfalenstiftung Naturschutz, Heimat- und Kulturpflege. Het terrein wordt door vele recreanten bezocht die zich op de hoogte willen stellen van een belangrijk stuk cultuurhistorie uit ons recente verleden en die ook willen genieten van de veelzijdige natuur en de rust op de autovrije wegen in dit natuurservaat.

Tot 2004 verzorgde de in 2007 overleden Friedhelm Stroucken uit Brüggén, op onnavolgbare

wijze voor onze vereniging excursies in het depot en is daarmee een dankbare bron van inspiratie.

De gidsen zijn binnen de Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal intern opgeleid. Daarbij is niet alleen gebruik gemaakt van alle beschikbare literatuur over dit onderwerp maar ook zijn vele gesprekken gevoerd met onder meer voormalige personeelsleden die werkzaam waren in het depot. Dit alles heeft geleid tot een goed geïnformeerde groep enthousiaste gidsen, die u graag meenemen op een van hun boeiende fietsexcursies in dit grensoverschrijdende stukje Maas- en Swalmdal.

**Duur van de excursie:** twee uur. De totale afstand bedraagt 12 km. De snelheid van fietsen wordt bepaald in overleg met de groep zodat ook 'wandelen' fietsen tot de mogelijkheden behoort.

**Vertrek:** Verzamelpunt bij de Slagboom van Grensovergang de Witte Stein, Keulseweg 202, Reuver.

**Informatie en aanmelding:** Dré Bergs, telefoon 077-4743606, of per email: [dre.bergs@hetnet.nl](mailto:dre.bergs@hetnet.nl) Reserveringen worden schriftelijk bevestigd. Voor verdere informatie kunt u terecht op [www.maas-enswalmdal.nl](http://www.maas-enswalmdal.nl)

Het bestuur van Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal wenst de gidsen veel plezier, belangstelling, voldoening en succes.



*De werkgroep bestaat uit de volgende gidsen: Pierre Verstappen (voorzitter), Henri Smeets, Johan Dorssers, Paul Bloemen, Dré Bergs.*

In 2007 werden door leden van de werkgroep archeologie net als voorgaande jaren weer diverse activiteiten uitgevoerd. Wat opvalt, is dat steeds meer tijd gaat zitten in het volgen van allerlei plannen op gemeentelijk, maar ook provinciaal niveau en in het afhandelen van adviesaanvragen door archeologische bureaus bij het doen van bureauonderzoek voorafgaand aan een karterend onderzoek.

### **Lezingen e.d.**

Op 7 januari was er een demonstratie vuursteenbewerking. In samenwerking met het archeologisch onderzoeksbureau BAAC werden in de expositieruimte van ons verenigingsgebouw door Ton van Grunsven enkele technieken gedemonstreerd die door de prehistorische mens gebruikt werden voor het maken van vuurstenen werktuigen. Leden van de Werkgroep archeologie hadden een tweetal tafelvitrines ingericht met vuurstenen werktuigen die in de gemeente Beesel gevonden zijn. Jong en oud toonde hiervoor belangstelling.

Op 9 mei werd in St. Odiliënberg een lezing bijgewoond van Leo Verhart: "De Steentijd van Limburg-vroeger en vandaag". Hierbij werd een pleidooi gehouden voor meer aandacht voor de steentijd in Limburg. Een lezing met een daaropvolgende boeiende discussie in hoeverre er nu echt aandacht besteed werd aan de steentijd.

Op 15 juni brachten enkele werkgroepleden een bezoek aan de tentoonstelling Via Via in het Domein in Sittard. Een tentoonstelling waarin aan de hand van interessante vondsten aandacht werd besteed aan de Romeinse periode in de regio Sittard.

Op 3 september volgden we in Blerick een lezing met als titel "Veni, vidi, vici"- het Romeinse leger in levende lijve. Een interessante lezing die in 2008 in onze verenigingsruimte herhaald zal worden.

### **Advisering en advies:**

#### *Opstellen archeologische basiskaart*

In verband met het opstellen van een archeologische verwachtingskaart voor de gemeente Beesel

door bureau BAAC werd bij de werkgroep advies ingewonnen over diverse terreinen. Deze verwachtingskaart zal onderdeel uitmaken van een archeologisch beleidsplan om in de toekomst bij ingrepen in de ruimtelijke ordening van tevoren aan te kunnen geven of en met welke archeologische zaken de uitvoerder van het plan rekening zal moeten houden. Zo zal behoud voorop staan en als dit niet kan zal het onderzocht moeten worden. Ook werd medewerking verleend aan het opstellen van een archeologische verwachtingskaart en beleidsadvieskaart van Swalmen (gemeente Roermond) en voor Belfeld (gemeente Venlo). Inmiddels is de archeologische basiskaart van Venlo als eerste van de provincie gereed.

#### *Bezwaarschrift bouwen huizen Urbanusweg te Belfeld*

Bij de gemeente Venlo werd bezwaar aangetekend tegen de bouw van twee huizen aan de Urbanusweg te Belfeld. Het te bebouwen terrein ligt tussen de van oorsprong middeleeuwse boerderijen aan de Maasstraat en de plek waar voorheen de dorpskerk was te vinden: de oude dorpskern van Belfeld. Dit gebied is op de Archeologische Basiskaart Venlo aangegeven als terrein met zeer hoge archeologische verwachting/waarde. De gemeente was van plan voor het bouwplan vergunning te verstrekken zonder enige vorm van archeologisch vooronderzoek. Ook werd de aanvrager/aannemer niet gewezen op de verplichtingen die voortvloeien uit de monumentenwet bij het aantreffen van archeologische resten.

Het bezwaarschrift werd afgewezen, omdat het terrein niet op een bestemmingsplan stond aangegeven als waardevol terrein waardoor de gemeente dit naar haar mening niet kon afdwingen.

In een brief werd de gemeenteraad dringend verzocht meer aandacht te besteden aan de archeologie. Zeker nu met feiten kon worden aangetoond dat er in Belfeld en Tegelen in tegenstelling tot Venlo weinig tot niets met archeologie is gedaan. Ook in de pers werd hier aandacht aan besteed.

#### *Bestemmingsplan Drakenrijk gemeente Beesel*

Ook ten aanzien van het bestemmingsplan

Drakenrijk werd gereageerd. Hoewel een archeologisch onderzoek had uitgewezen dat er niet veel van archeologische waarde aanwezig was en wij zelf die indruk ook al hadden, hebben we aangegeven dat de op een kaart uit 1778 aangegeven vlasputten van dermate groot belang zijn dat die in het onderzoek zouden moeten worden meegenomen. Helaas zijn deze niet in het archeologisch rapport als zodanig vermeld. Volgens het bureau dat het archeologisch onderzoek heeft uitgevoerd, kwam dit door een personele wisseling bij hun bureau. Voor een deel liggen deze vlaskuilen in een terrein dat nog nader onderzocht zal moeten worden en dat tot nog toe niet mocht worden betreden. Dus er is nog hoop.

#### *Inrichtingsplan Meerlebroek Beesel*

In het kader van het project Platteland in uitvoering namen we zitting in de Klankbordgroep Meerlebroek. Behalve aandacht voor de landbouw ging in het project ook aandacht uit naar natuur en cultuur. In het overleg werd gepleit voor herstel van een drietal grafheuvels nabij de gemeentegrens met Swalmen. Deze grafheuvels zijn in 1936 door dr. Bursch uit Leiden onderzocht. Bijzonder in dit verband is nog dat op één van de grafheuvels vroeger de galg van Beesel gestaan heeft.

Het plan is inmiddels door de provincie goedgekeurd en met de herverkaveling wordt in 2008 gestart. In een vervolgfase zal een onderzoek plaatsvinden naar de exacte ligging en de restauratie van de kort na de Tweede Wereldoorlog geëgaliseerde grafheuvels.

#### *IKL-landschapsprojecten*

In oktober werd samen met Roland van der Enden van het IKL (Instituut voor kleine landschapselementen) een bezoek gebracht aan enkele archeologische landschapselementen om te bekijken waar ze precies liggen en wat er noodzakelijkerwijs aan gedaan moest worden. Het betreft het dunnen van de begroeiing op de Bentheimerschans in Reuver, het vrij maken van begroeiing van enkele grafheuvels nabij de Witte Steen en de Grijze Paal en het verwijderen van houtopslag op het terrein van de Romeinse villa op de Solberg in Beesel.

#### **Archeologische onderzoeken**

In juni werd de aanleg van een wadi voor een

hemelwater infiltratievoorziening bij het 18de eeuwse monument Waterloo door een lid van de werkgroep archeologisch begeleid i.v.m. het aantreffen van mogelijke vondsten. Dit leverde geen noemenswaardige informatie op.



Op 19 en 26 mei vond een onderzoek plaats nabij de St.-Lambertuskapel in Reuver. Hier werden bij werkzaamheden rondom de kapel oude fundamenteën ontdekt van de 14de eeuwse kerk. Een en ander werd ingemeten en ingetekend. Tevens werd bij het RACM (Rijksdienst voor Archeologie Cultuur en Monumenten), voorheen de ROB, vergunning art. 41 aangevraagd voor verder onderzoek. Er bestonden namelijk plannen om de precieze ligging van de fundamenteën in de nieuwe bestrating rondom de kapel aan te geven. RACM gaf helaas geen vergunning voor de werkgroep af. Op grond van de nieuwe wetgeving moest aan een archeologisch bureau opdracht worden verstrekt voor verder onderzoek. Als gevolg hiervan vond er in juni overleg plaats met drs. Stoepker, voormalig provinciaal archeoloog van Limburg en deskundige op het gebied van oude kerken. Deze zou een programma van eisen opstellen waarna de gemeente namens het kerkbestuur een bureau opdracht zal geven voor uitvoering. De verwachting is dat het onderzoek in het voorjaar van 2008 zal worden uitgevoerd. Hierbij zal ook de werkgroep archeologie worden betrokken.

Op 14 mei had de werkgroep een kennismaking-overleg met Anneleen van de Water, stadsarcheoloog van de gemeente Roermond. Swalmen hoort namelijk sinds 1 januari 2007 bij de gemeente Roermond en daarom leek het noodzakelijk om te kijken wat we voor elkaar konden betekenen. Als uitvloeisel van dit overleg zijn we sinds oktober ook vertegenwoordigd in de Werkgroep archeologie Roermond. Pierre van Lier zal hierin de archeologische belangen van de werkgroep in Swalmen verwoorden.

Op 11 juli werd samen met Anneleen van de Water een bezoek gebracht aan de sporen van een Romeinse weg die door enkele leden van de werkgroep in een afwateringsgreppel langs de N280 in Roermond waren aangetroffen. Uit deze sporen werd duidelijk dat de Romeinse weg voorbij Boukoul t.o.v. het Haambroek heeft gelopen. Zie artikel van Pierre van Lier in De Zeumer 2007-3.

Op 14 september werd met een graafmachine op een door het RACM vrijgegeven terrein Bösdal in

Reuver gekeken naar sporen van een mogelijke waterput. Deze waren in 2006 tevoorschijn gekomen bij het graven van funderings sleuven. Enkele leerlingen van groep 8 van basisschool Bösdal hadden foto's gemaakt en hierop was een cirkelvormige verkleuring te zien. Daar men inmiddels begonnen was met de bouw van het appartementencomplex, moest met het nasonderzoek gewacht worden tot dit jaar. Onder belangstelling van de kinderen van groep 8 werd er gegraven, maar helaas bleek het een verkleuring van een oud ven te zijn. Niettemin konden vele nieuwsgierige vragen van de kinderen beantwoord worden en werd aan de kinderen meegebrachtte vondsten getoond.

#### **Andere activiteiten:**

In oktober werd gestart met het omdozen van de archeologische collectie. Met de opbergdozen hopen we meer uniformiteit te krijgen, maar tevens willen we een beter overzicht krijgen van onze collectie.

### **ÓM ÓS HAER**

Els Janssen - van Avesaath

Op 26 april 2008 vónj de prizzentatie plaats van de gedichtebundel 'Óm ós haer' van Riky en Hans Simons. Op deze zónnige zaoterdig vónje ein sèstigtal gaste de waeg nao de Sjtationssjtraot 15. Ós nuje verenigingslokaal zoot toet de möp toe vól.

In 't veurwaord van deze gedichtebundel sjrief ózze veurzitter Toine Wuts det hae greuts is op 't feit det ós vereniging deze gedichtebundel haet moge oetgaeve. De gedichte van Riky, ónger-sjteund door de sjieke opmaak mit eige foto's van Hans make van dit book ein uniek tiedloos beeldverhaol, wo se bie weg kèns druime.

Hae vertèlde det 't neet vööl gesjildj haaj of 't waas d'r deze zaoterdig nag neet gewaes.

Door de drökde en 't vööle werk mit de verhoezing nao ós nuje ónger-kómme en de euverdrach van "ózze sjtasie" aan de nuje eigeneer, raakde de aandacht veur de gedichtebundel 'n bietje nao de achtergróndj. Door de vashajendheid van Hans en Riky en de helpende handj van Herm Geraedts is 't den toch nag gelök. Veur moedderdaag mós 't vaerdig zin en det is den ouch gelök!

Börgemeister Denie ving, via Homerus, ein van de eers bekènde dichters in het weste, 'n verklaring oet de van Dale waat poëzie waal neet moch beteikene en 't gedich 'de mös' van Jan Hanlo, de lach en de aandacht van de toeheunders. Hae vertèlde ós waat ein jambe waas en ein trochee. En det in de oudheid sjtielfigure zo wie, sjtaafriem, assonansie en alliterasie ouch al ein ról sjpeelde in de dichkuns. De heer Denie haaj d'r zich dudelik neet mit ein 'Jantje' (of mót ich zègke Wimke) van Leide aangemaak. Nao de Romeinse tied waas 't eine tied sjtil rónjdóm dichters. Pas in de Renaissance maakde weer allerlei vórme van poëzie opgang. In de achteende en negeteende eew waerde de dichkuns, mit name in Nederlandj, belerend. Poëzie mit ein opgesjtaoke vingerke. Dichters wólle de maatsjappiej verbaetere mit häöre zogezagde 'domineespoëzie'.

't Werk van Riky bevat al dees baovegeneumde elemente. Waat ze biezónjer make is, det ze in 't Zjwaams gesjreve zin. En nu citeer ik letterlijk de heer Denie: "Wat de gedichten vooral uniek maakt, en Riky haast een oneerlijke voorsprong geeft op alle andere dichters in de wereld: haar verzen worden vergezeld door en staan gegroe-

peerd in en om de vele prachtige foto's van Hans. Swalmen mag zich feliciteren met zo'n stel!" 'n Muzikaal intermezzo van 't Zjwamer Keteer veel in gooj aerd. Biej 't Koetlied dachte veur mit weemoed aan det sjoon kefee mit die twee diekke buim d'r veur en netuurlik aan Sjon en Netje. En 't a.b.c. van meester Meuffels en 't liedje euver de Lambertusschool brach ós op sjlaag truuk nao dae goje aje tied.

Daonao hele Riky en Hans same eine dialoog wo in ze vertelde wie 't book toet sjtandj waas gekómme en gegreudj nao de eerste aanzat óngeveer 12 jaor geleje. 't Eerste gedichske waat Riky maakte euver 'n kunswerk waas Sjengske, ein beeldje waat oppe Hei biej de sjoel sjtóng. Riky droog 't veur en de toeheurders kóste óngertösse geniette van de sjoon beelde van Hans op ein groot sjerm. Det Sjengske kós Riky zelf zin gewaes, waat de eerste wankel sjtepkjes op 't dichterspaad zat. Edere keer weer zóchte ze nuuj óngerwerpe die in de sjienwerper kwome te sjtaon. De Zjwaam, monemente, kinjersjes en de Zjwamer netuur in al zien fasette. Al dees gedichte zin, samegevat in deze bundel, gevange in ein lies van sjoon foto's. Allebeij elemente woet de leefde veur de miens, zien omgaeving en taal sjprik.

Det haje die twee sjoon inein gesjteeld mit hulp van häöre zoon Loek en zienne kammeraad Gert-Jan. Sjapo - ofwaal 'petje aaf'.

Mit vööl plezeer loesterde veur daonao nag 'ns nao 't Zjwamer Keteer mit häöre sjone zank. De sjómmelmert en Zjwame blief Zjwame wore ein

applaus waerd. Ouch in häör liedjes heure veur de leefde veur taal, humor, Zjwame en de Zjwamer luuj!



En toen waas 't tied óm de gedichtebundel te prizzentere.

't Eerste eksemplaar waerde oetgereik aan de heer Wim Denie. Ouch wethajer Kemp van Remunj kreeg ein eerste eksemplaar. Hae haaj d'r van genaote en merkde op det zón aktiviteite make det Zjwame toet in lingde van daag zien eige identiteit zal kénne beware.

Riky en Hans waerde perfiesjat gewins en toen kóste hendjes en muulkes gegaeve waere, en ederein kós zien besjtelde book aafhaole al of neet gesinjeerd door Riky en Hans.

Ónger 't genot van ein tas kóffie en ein lekker sjtök keek of ein pilske kós toen ederein d'r zichzelf van euvrtege det d'r gein woord te vööl of te weinig gezag waas en det de geneudigde móchte genete van alles 'óm ós haer'.

## OPEN DAG ZONDAG 18 MEI 2008

Els Janssen - van Avesaath

Feestelijke ingebruikname van ons nieuwe verenigingslokaal in het voormalige woonhuis van



de moutfabriek Hendrickx-Crijns, gelegen aan de Stationsstraat nr. 15.

Klokslag 11.00 uur stonden de eerste bezoekers al voor de deur. Een stralende zon, bloemen en slingers gaven aan dat het feest was. Pastoor Wilms van Asselt en een aantal leden van de museumcommissie beten de spits af, evenals de voorzitter met echtgenote van onze zustervereniging Maas & Swalmdal. We waren compleet verast. Bezoekers waren het er over eens dat we een fantastische ruimte hebben gekregen voor onze vereniging, die we overigens samen delen met de leden van Harmonie St. Caecilia van



Swalmen. Deze mening delen wij uiteraard. De fototentoonstelling kreeg ruim aandacht, en veel bezoekers lieten zich verleiden en bekeken de oude Asselt-film uit de jaren dertig van de vorige eeuw. Menig oud boek werd in handen genomen en de albums met soms zeer oude foto's waren favoriet en werden volop bekeken. Mensen konden nog inschrijven voor de herdruk van ons Zjwaams Waordeboek, of onze nieuwe uitgave kopen, 'Ôm ós haer' een gedichtenbundel in het

Zjwaams. Een mooie presentatie met gedichten van Riky Simons-Julicher in een prachtige layout verzorgd door Hans Simons. Onder het genot van koffie of thee "mit ei lekker sjtök krintemik mit gooj bôtter" kwamen leuke discussies op gang en verhalen uit de oude doos. Maar ook serieuzer onderwerpen zoals b.v. de verharding van wandel-en fietspaden in o.a. het Groenewoud kwamen aan bod. Men kon zijn ongenoegen kenbaar maken op formulieren die klaarlag en later op de dag verscheen onverwacht wethouder Gerard IJff waarmee natuurlijk ook de discussie aangegaan werd. Rond 17.00 uur konden we de dag met een zeer tevreden gevoel afsluiten. Wij danken alle bezoekers voor de belangstelling, de attenties, bloemen en schenkingen die we in de loop van de dag mochten ontvangen. En zoals u weet is ons verenigingslokaal iedere dinsdagavond geopend voor bezoekers van 20.00 tot 22.00 uur. Tijdens feestdagen en alle schoolvakanties zijn wij echter gesloten.

## EXCURSIE GEMEENTEARCHIEF ROERMOND

Els Janssen - van Avesaath



Dinsdagavond 13 mei 2008 vond de excursie plaats naar het archief van de gemeente Roermond. Ruim dertig, zeer aandachtige en geïnteresseerde deelnemers kregen een rondleiding in het archief. De heren Van de Mortel en Lemmens hielden de aandacht gevangen met hun verhaal over een van de oudste archiefinstellingen in Nederland.

Onder ideale klimatologische omstandigheden worden hier 3.000 meter archief, 500 meter boeken, oude foto's, kaarten en 40 meter kranten bewaard.

We bezochten de studiezaal, de statenzaal, de werkkamer van de archivaris (de voormalige woonkamer van burgemeester Geuljans) en archiefkelders en een van de oudste ruimtes onder het gemeentehuis, waar vroeger de gevangenen werden opgesloten. We mochten een aantal kostbare boekwerken inzien en bekeken oude kaarten. Een van de deelnemers merkte op: "Gaef mich 'n kan kóffie en 'n trummelke mit bótramme en laot mich hiej gewaere." Het bezoek was alleszins de moeite waard en voor herhaling vatbaar.



## WANDELEN NAAR DE OORSPRONG VAN DE SWALM

Harry Alers

Voor mijn verjaardag kreeg ik het boekje "Wandelen in het Grenspark Maas-Swalm-Nette". Een van de wandelingen uit dat boekje volgt de Swalm tot nagenoeg de oorsprong. Half maart 2008 hadden we, Riky en ik, ons voorgenomen om die bron al wandelend vanuit Swalmen op te sporen. We hebben er 3 dagen over gedaan. We hadden niet gedacht dat deze wandeling zo fantastisch mooi zou zijn. Allereerst hebben we heel veel natuur gezien. Een aaneenrijging van broekbossen, moerassen, watermolens, vennen en meertjes met de Swalm als rode draad. Maar ook veel recreatie (restaurants, hotels, campings, visvijvers) en interessant industrieel erfgoed (watermolens).

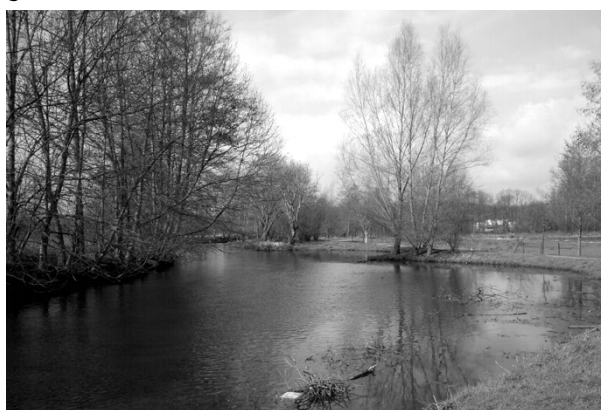


Als je vertrekt vanuit Swalmen zie je allereerst (opnieuw) hoe mooi de omgeving van het Groenewoud is, ook al is dat gebied ons goed bekend. Nabij het zwembad verlaat de duidelijk gemarkeerde route (geel/rood) de Swalm en loopt via grenspaal 414 langs de Duits/Nederlandse grens naar boerderij Tackenbenden. Daar is de volgende kennismaking met de natuurschatten van het Swalmdal.



Hooivelden, moerasgebieden en poelen waarin elzen in het diepzwarte water staan. Een specht doet zijn uiterste best terwijl de stelletjes ganzen overvliegen. Dwars over het pad zien we de natte sporen van een bever (of was het een beverrat). We volgen een slingerpad langs de gekanaliseerde Swalm. Met een grote lus lopen we langs de rand van uitgestrekte gebieden met jeneverbessenheide. Dan komen we weer bij de Swalm. Kaarsrecht gemaakt en ingeklemd tussen Venekotensee en Oebeler Bruch. We besluiten om ter hoogte van de Dilborner Mühle te overnachten. Dat lukt prima in het bedevaartsoord Kapelle (Haus Hildegard), nabij het dorp Overhetveld. Aan het immense terrein rondom de kapel te zien worden er veel pelgrims verwacht. Maar als wij er zijn is het echter uitgestorven stil.

De volgende dag pakken we weer onze rugzak in en lopen verder in de richting van Brüggén. Vanuit Kapelle meandert de Swalm weer. We zien een ijsvogel. Volgens de bordjes komt de nutria er regelmatig voor. Op extra borden wordt mensen gevraagd om die veel voorkomende beverratte vooral niet te voeren. We zien diverse reigers, roofvogels, eenden en ganzen. Het gebied is moerassig. Aan het aantal banken te zien zal het er in de zomer behoorlijk druk zijn. Het laatste stuk naar Brüggén loopt weer langs een strak getrokken Swalm.



De winkels en Italiaanse restaurants in Brüggén laten we links liggen als we langs de Laarbach met verrassende natuur lopen. We moeten een aantal drukke verkeerswegen oversteken om de Swalm te kunnen volgen. Door open gebied passeren we de Vennmühle en de Borner Mühle. De

Swalm is daar opgesloten tussen aangelegde verhoogde oevers. Het pad draait een mooi beukenbos in. De voorjaarszon schijnt tussen de stevige stammen. Als we bij een verkeersweg komen kiezen we richting Hariksee. Na de Mühlratherhof verdwijnt de Swalm in dat stuwmeer. In de zomer is er veel toerisme, daarom liggen in de aangrenzende bossen diverse campings. Vanuit het stijgend pad hebben we een mooi uitzicht over de Hariksee. Het pad is heel gevarieerd. We komen langs monumentale boerderijen en diverse oude watermolens. De Swalm zien we slechts een enkele keer, omdat het gebied heel moerassig en ontoegankelijk is. We passeren de Pannenmühle nabij Niederkrüchten. Die vakwerkboerderij deed vroeger dienst als douanekantoor tussen de Spaanse Nederlanden en het Hertogdom Gölück. Iets verder steken we over een vlonder de Swalm over. De nieuwe brug wordt net gebouwd, maar is nog niet klaar. Dan volgen we de Swalm weer van dichtbij. Het verbaast ons dat de Swalm hier niet veel smaller is dan in Swalmen. De oevers zijn mooi begroeid.



daken zijn bedekt met dikke groene mossen. We vinden een mooie hotelkamer (Gasthof Timmermans) in dit rustige dorpje.

Als we de volgende ochtend vanuit Schwaam vertrekken schijnt de zon al. We zien de Swalm weer terug als we de brug oversteken. Onze route gaat door een gevarieerd loofbos. De vogels fluiten het ene concert na het andere. Het pad loopt op de hoge oever, de Swalm stroomt enkele meters lager. Op sommige plaatsen is het gebied moerassig maar op andere plaatsen kunnen we afdalen tot de oever van de Swalm. Prachtig natuurlijk slingert de Swalm zich door het bos en af en toe dienen omgevallen bomen als brug. De Swalm is nog te breed om er overheen te springen.

Het pad vervolgt door dit sprookjesbos van voornamelijk eiken en beuken. De bomen hebben hier de meest fantastische vormen. In elke boom zou een heks of fee kunnen wonen.

Bij de Molzmühle, die ook verbouwd is tot hotel en restaurant, liggen grote visvijvers. In de omgeving van Wegberg gaat de Swalm schuil tussen dichte elzenbroekbossen.

Plots komen we in de bewoonde wereld van Wegberg en over wellicht de langste brug over de Swalm. Die brug is gemaakt waar de Swalm de spoorlijn kruist. Boven de Swalm, en onder het spoor, heeft men in de lengterichting van de Swalm een fiets- en voetpad aangelegd van zeker 20 meter lang.

In het plaatsje Wegberg staan we, behalve bij een Konditorei, niet lang stil. Er volgt een flink aantal molens. De hoeveelheid molens geeft aan dat



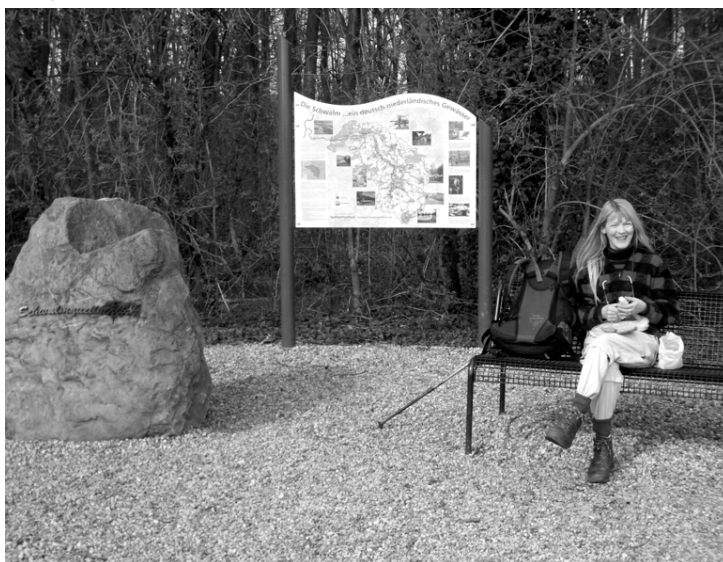
Net voor de Lüttelforstermühle vinden we een mooie picknickplek waar de molenbeek en de Swalm bij elkaar komen. Onze route blijft boeiend ook als de Swalm zo'n 2 kilometer voor het dorpje Schwaam al slingerend in het moeras verdwijnt. Het is gevaarlijk om die "zomp" in te lopen. We proberen het toch maar komen daar gauw van terug. Het dorpje Schwaam is klein en bestaat uit 2 delen. De karakteristieke rieten

de Swalm voor dit gebied vroeger van groot economisch belang was. De molens deden vooral dienst voor de verwerking van het vlas dat in de regio verbouwd werd. Ons wandelpad is op sommige stukken niet meer dan een smal spoor maar de route is duidelijk aangegeven. Bij de Tüschbroicher Mühle (restaurant) liggen een fraai gerestaureerd kasteel, een motte en diverse visvijvers.



Hier staat ook een van de weinige lijnzaadolie-molens. Iets verderop in het bos staat een kapel. Het aangrenzende bosgebied is het bronnengebied van de Swalm. Het gebied is moeilijk toegankelijk. Als we verder lopen, richting Geneiken, verlaten we de rood/gele route die we meer dan 40 kilometer gevolgd hebben.

Op de splitsing met de Dyker Strasse gaan we 300 meter naar het oosten. Daar staat bij een zitbank een groot informatiebord over de Swalm. Op de grote steen die hier geplaatst is staat: "Schwalmquellen-bereich". Iets verderop in het bos zien we de bron van de Swalm. Het water borrelt uit een rooster op uit de grond en zoekt meteen de richting naar Swalmen. Een mooi moment na zo'n lange wandeling.



Maar..... aan de overkant van de straat is een slootje dat via een duiker ook water aanvoert voor de Swalm. Weliswaar geen bron maar onmiskenbaar aanvoer van regenwater van de aangrenzende velden. We gaan op zoek naar de oorsprong van die sloot. Vanaf de gedenksteen lopen we anderhalve kilometer naar het zuiden, dwars door akkers en velden. Dan komen we in het gehucht Genhof. Het slootje (of beter gezegd de greppel) begint net naast de woning aan de Mühlenweg 25 in Genhof. Voor degenen die niet door het veld willen struinen is dat adres met TomTom gemakkelijk te vinden. Bij deze oorsprong van de Swalm is verder geen gedenksteen geplaatst. Wel is er nog een bouwkaafel te koop pal tegenover dat punt. Als je daar bouwt kun je elke dag water zien dat pas enkele dagen later in Swalmen te zien zal zijn.

Het was een prachtige wandeling van 3 dagen. Mooie natuur, genoeg te eten en te drinken, een mooi doel. Tussen de bron en de monding van de Swalm is een hoogteverschil van ongeveer 60 meter. En dat over een afstand van ongeveer 50 kilometer. Het hoogteverschil is slechts 1,2 millimeter per meter. De Swalm had niet alleen vroeger een belangrijke economische betekenis maar ook nu danken veel horeca-ondernemingen hun bestaansrecht aan dat kleine riviertje. En al wandelend in het vroege voorjaar kun je er in alle rust goed van genieten. De tocht kan ook met de fiets gemaakt worden, dat gaat sneller maar je zult wellicht minder details zien. Per fiets of te voet, gewoon een keertje doen!

## KOPERDIEFSTAL

Wim Hoezen

De laatste tijd is de diefstal van koper geregeld in het nieuws. Bij de spoorwegen, op openbare gebouwen (bliksemafleiders) en zelfs op begraafplaatsen (beelden) werd en wordt koper gestolen. Verschil met vroeger: toen werd, zoals dadelijk zal blijken, rechtstreeks bij de fabriek gestolen.

Nog een verschil: daar waar onze voorvaderen veelal tegen de lamp liepen, hoort men nu maar zelden dat er daders gepakt worden.

In 1906 was het in onze omgeving raak, getuige het Venloosch Nieuwsblad van 6 september:

*Tegelen. Woensdag werden door de marechaussee en gemeentepolitie 4 personen aangehouden en geboeid naar Venlo getransporteerd, allen verdacht van koperdiefstallen uit de ijzerfabriek alhier. De diefstallen moeten een grooten omvang hebben. Eene groote partij koperen voorwerpen, zoowel nieuwe als oude, en nieuw gegoten is in beslag genomen. Het gestolene moet een belangrijke waarde hebben.*

*De onvreemde voorwerpen werden meestal spoedig in jenever omgezet. Het zijn allen gehuwde personen met een huishouden, die dagelijks*

*1,20 tot 1,40 verdienen. Vrouwen en kinderen zijn thans de dupe.*

De vier koperdieven, allen fabrieksarbeiders te Tegelen, hadden een of meerdere malen de NV IJzergieterij te Tegelen bestolen. Op 16 oktober hoorden ze door de rechtbank te Roermond, straffen variërend van 2 tot 6 maanden eisen terwijl tegen de heler van het koper 6 maanden gevangenisstraf werd geëist. Deze laatste had als verdediger Mr. P. Tripels die er op wees *dat men niet te doen had met een sluwen heler, gevaarlijk voor de Maatschappij, doch een eenvoudig man, die er in geloopen was. Pleiter concludeerde tot vrijspraak voor drie, hem ten laste gelegde helingen, als zijnde niet bewezen en tot een zeer clemente straf voor de vierde heling.*

Een week later spreekt de rechtbank wegens koperdiefstal de volgende straffen uit: P.J.K. 3 maanden, Ch.J.H.J.Sch. 2 maanden, Th.v.d.V. 5 maanden en A.L.H.O. 6 maanden gevangenisstraf en wegens heling J.H.H.H. 5 maanden gevangenisstraf, alle met aftrek van voorarrest.

Laatstgenoemde zou (uiteraard) nog in hoger beroep gaan.

## A 73 - A OPE

Aan-ein-aan  
geit 't d'r noe euverhaer  
Aan ein sjtök  
zoeve ze ónger de fietsbrök door:  
al die uitekes  
wie krelkes aan 'n sjnoor  
mit waal erg vööl diekke kralle;  
wie zól die 't dao bevalle?  
En wo mótte al die wages  
toch in gaodsnaam haer.

Veur de tunnel sjtröp 't zich,  
dao mót 't nag euver ein sjtrook;  
op doorrieje haaj me zich gesjpich  
dus raeken mer: dao waert gevloek.  
Die baan is al get aafgesjlete;  
dao blink dae zoab al get meer;  
dae mót 't dudelik misnete  
mit al det veurtraozend verkeer.

En 't treinke van Veolia  
kèn d'r mekkelik taengenop.

Vanoet de fietsbrök kieks se  
ze zo mer oppe kop;  
ze höbbe braaf häör reme óm  
de blik op wiejerop.  
Oppe vluchsjtrook 'ne wegewach  
ouch dao-aan is gedach.  
Jaomer genog ouch al get remsjpaore  
en die witte sjtrepe  
zin al ei bietje voel gewaore.

Óntiechelik vööl blitse kleure,  
mer gèn veugelke meer te heure.  
Mit de rös is 't hiej waal gedaon  
noe 't verkeer zienne gank moog gaon.

*Riky, april 2008*

Els Janssen-van Avesaath  
Riky Simons-Julicher

### januari

1. De bibliotheek Swalmen maakt vanaf vandaag deel uit van basisbibliotheek Bibliorura. In de loop van 2008 zal de bibliotheek verhuizen naar het voormalig gemeentehuis.



5. Tijdens de jaarlijkse Bóntje Aovindj van de Hopsjlokkers wordt aan verloskundige Steffie Mooren de Nepomukonderscheiding uitgereikt. Zij ontvangt deze onderscheiding, die slechts een keer per jaar wordt uitgereikt, voor haar enthousiaste inzet voor het Kumihospitaal in Uganda.

12. Bert Beckers (39) mag zich sinds vandaag prins van de Boukoulse Kwekkerte noemen. Zijn motto luidt: 'Geine reuster zo sjoon wie 't vastelaovesreuster'. De Fobmötse kiezen prinses Sharon als hun 8e hoogwaardigheidsbeker(e)d(st)er: 'Lank of kort, vastelaovindj is ein sjport'.

13. En tot 56e prins van de Hopsjlokkers wordt Luc Cox (38) uitgeroepen met als motto: 'Veur kómme d'r waal oet'.

19. Tenslotte completeert Stephan Füsers als nieuwe Vader Aar het gezelschap carnavaleske hoogheden.

### februari

5. Optocht in Swalmen. Er komt vanalles overal uit. De Har Cox-wisseltrofee gaat naar de kleine groep kuikens die er ook wel 'oetkómme'.

13. De komende weken zal er door Staatsbosbeheer in natuurgebied 'De Hout' gewerkt worden aan het weer openmaken van



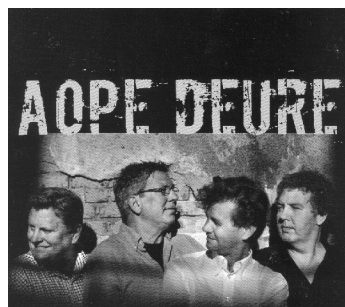
een heidegebied nabij de Kroppestraat door de opslag van jonge berken en eiken te verwijderen. Bijzondere soorten als vlinder, sprinkhaan, zandhagedis en gladde slang krijgen dan weer een geschikte leefomgeving.

16. Carla van Dael-Timmermans krijgt de pauselijke onderscheiding Pro Ecclesia et Pontifice voor haar belangeloze werk voor de Lambertusparochie sinds 1974.

18. Vanaf half februari staat de gedeeltelijke openstelling van de tunnels in de A 73 vrijwel dagelijks in de belangstelling. Het verkeer mag nu maximaal 70 km per uur rijden over één rijbaan. Op de eerste dag zijn de tunnels vanwege problemen met de bewakingscamera's maar liefst vier keer gedurende een periode gesloten. 'Ruggengraat van Limburg heeft hernia' en 'A73 zonder detectie is als nieuwe Ferrari met een oud radiootje', koppen de kranten.

24. In café-zaal De Mert vindt de première plaats van het 'Aoape deureproject' van oud-Swalmenaar, zanger en componist Ton Custers en zijn Aoape Deureband, een

muziek-theaterpresentatie in samenwerking met 7 bekende Limburgse dialectschrijvers.



## maart

8. El van Keeken-Niessen uit Swalmen wordt benoemd tot lid in de Orde van Oranje Nassau voor haar verdiensten gedurende 25 jaar voor de Tennisclub Swalmen.



10. De bewoners van ouderencentrum Sint Jan Baptist Swalmen verhuizen in optocht en met muziek van joekskapel 't Kump Waal' naar het nieuwe zorgcentrum Amaliahof.

## ZOMER

Piet van Buggenum

Waren de zomers in mijn jeugdjaren altijd warmer? Scheen de zon werkelijk van de vroege morgen tot de late avond? Duurden die zomers toen veel langer dan nu? Ik weet het niet, in mijn herinnering wel.

Als ik aan de zomervakanties denk, denk ik altijd aan rijpend koren, rogge, haver en gerst, aan uitgestrekte velden vol goudgele aren, wiegend in een zachte bries. De aren lichtelijk gebogen onder de steeds zwaarder wordende zaadlast. Ik zie weer het felblauw van de korenbloemen, afgewisseld met het helrood van de bijna lichtgevende klaprozen.

Dan was er de maaier met de zeis. Nee, niet de Grote Maaier, gewoon de boer die ruimte vrij maakte voor de maaimachine. Twee logge boerenpaarden met grote achterwerken en dikke poten trokken het ratelende gevaarte in rechte lijnen rond de akkers om de gele stengels vlak boven het maaiveld af te snijden. De boer zat op de bok. De goudgele akkers slonken zienderogen en veranderden in stoppelvelden.

Het koren, de rogge, de haver of de gerst werd tot schoven gebonden. Met de aren naar boven, werden de schoven schuin tegen elkaar geplaatst

14. Van Houtum Papier uit Swalmen wint een belangrijke managementprijs en behoort daardoor tot de best geleide ondernemingen van Nederland.

24. Pastor Nic van Stiphout, werkzaam als priester-assistent in Swalmen en Boukoul, viert zijn 50-jarig priesterjubileum.



in hoopjes van zes of acht. Het veld kwam vol te staan met deze afgeknotte piramides die een aantal weken bleven staan om te drogen. Voor ons kinderen vormden deze velden ideale speelterreinen voor spelletjes als verstoppertje. In het binnenste van de hoopjes was voldoende ruimte om ons te verbergen.

Prachtig zag dat uit, die uitgestrekte velden met honderden hoopjes, als soldaten in het gelid. Nadat de schoven waren opgeladen, op een houten boerenkar met twee grote wielen, werden ze afgevoerd naar de boerderij. Daarna boden de lege akkers een uitstekende gelegenheid voor het oplaten van zelfgemaakte vliegers (windvogels). Als de vlieger hoog in de lucht stond, stuurden we briefjes langs het strak staande vliegertouw omhoog naar de hemel.

Deze nostalgische overdenkingen kwamen bij me naar boven tijdens een autorit op weg naar het natuurpark 'De Meinweg' voor een zomerwandeling. De Meinweg vormt een natuurgebied met een gevarieerde begroeiing van loof- en naaldbossen, afgewisseld met heidevelden en vennen. Een spoorbaan met totaal verroeste rails op houten dwarsliggers, snijdt dit park doormidden. We

volgen met onze ogen de kaarsrechte spoorstaven tot aan de horizon, waar ze schijnbaar als één lijn samensmelten met het groen van de natuur. Er rijden al vele jaren geen treinen meer. Sinds een aantal jaren is er een discussie gaande om dit traject op te nemen in het zogenaamde 'IJzeren Rijn' traject. Dit betekent een kleine ramp voor dit natuur- en stiltegebied.

Een zwarte mestkever duwt traag een grote knikker mest voor zich uit. Hij verplaatst dit balletje, dat zijn eigen afmetingen verre overtreft, schijnbaar moeiteloos over de zandweg. Een majestueuze eik steekt zijn lange armen ten hemel alsof hij ons welkom heet. Loofbossen en dennenbossen wisselen elkaar af, met daartussen gelegen grote heidevlaktes en in de zon blinkende vennen. In de loofbossen overheersen de zomereiken. Enkele beuken zorgen voor een welkome onderbreking van de eentonigheid, evenals een aantal groepjes berken met hun zilverwitte stammen. Ze laten hun iele takjes als touwtjes losjes naar beneden hangen.

De heide vertoont reeds een waas van paars, maar het duurt nog even voordat we van een paarse deken kunnen spreken. Tussen de bossen liggen enkele voormalige graanakkers die weer aan de natuur zijn teruggeschonken. Diverse akkerkruiden krijgen nu weer de gelegenheid om te overleven. De meest opvallenden zijn: de akkerviooltjes, de smalbladige wikke die zijn tentakels vol kleine roze bloempjes overal tussendoor slingert en de felrode klapprozen met hun donkere hartjes.

De 'Rolvennen', een grote waterplas, is ontstaan tijdens de turfwinning rond 1900. Kikkers die

hier liggen te zonnen, springen verschrikt in het water als wij in de buurt komen. Honderden witte waterlelies drijven dromend tussen een zonovergoten groen bladerdek, dat een groot gedeelte van het water aan ons oog onttrekt. Een eend en een waterhoentje laveren tussen deze groene massa door op zoek naar voedsel. Rond het ven bloeit het veenpluis met z'n witte watjes als dotjes katoen...

We passeren een wildrooster van dikke ijzeren staven die de loslopende schapen, paarden en runderen binnen het natuurgebied houden. Wij komen bij een rustpunt waar we een bank vinden tegenover het 'Paardengat'. Vóór ons een glooiend heideveld, omringd door het donkere groen van dichte eiken- en dennenbossen. Een strook lichtere groentinten van metershoge varens, vormen de scheiding van bos en heide. Tussen de heide, verspreid over de vlakte, ontluikende lichtgroene stipjes van jonge dennen. Enkele alleenstaande zomereiken en berkengroepjes verbreken de eentonigheid van dit landschap en geven de vlakte zijn derde dimensie.

Een kudde van meer dan honderd schapen begraast het gebied om de heide open te houden en laat als dank natuurlijke bemesting achter. Hun geur dringt tot ons door, of is het de geur van hun uitwerpselen? Het maakt eigenlijk geen verschil, het hoort bij dit landschap zoals vissen horen bij het water. Wij genieten intens van deze momenten en prijzen ons gelukkig met zo'n prachtige natuur in onze naaste omgeving.

Al zoekend ontdekken we steeds meer bloemsoorten, zoals: de paarse distels, de bosviooltjes, het vingerhoedskruid, de gele brem en de bloei-

ende witte vlierbes. De vlierbes met honderden minuscule witte sterretjes, die groepsgewijs witte schermpjes vormen en al die andere bloemen die zoveel rust uitstralen. Ook de vliegende natuurbewoners trekken onze aandacht. De talrijke vlindersoorten, in vele contrasterende kleuren, en onze gevederde vrienden met hun gezang, blijven ons overal boeien. Bij het zien van de distels snellen onze gedachten al even vooruit naar de herfst. We zien al hoe de putter, een bont gekleurd vogeltje, zich te goed doet aan de zaadjes van deze bloemen. Het vingerhoedskruid met



zijn lange rechte stengels, vol met roze klokjes, vult open plekken in het bos kleurrijk op. De fladderende vlinders verplaatsen zich van bloem naar bloem om nectar te verzamelen. We herkennen de nachtpauwoog, het kleine geaderde witje, de standkruidvlinder, het icarusblauwtje en het gele citroentje. De nachtpauwoog, met zijn kunstzinnig getekende vleugels in diverse aardkleuren, is de grootste onder hen. Samen met de fel gekleurde blauwtjes en citroentjes, met opvallende, bijna lichtgevendende vleugels, vormen ze een oogstrelend kleurenpalet. De vogels laten zich regelmatig horen. Ze verraden meestal hun aanwezigheid eerder door hun geluid dan dat we ze te zien krijgen. De merel, de bonte specht, de lijster, de vink en de tuinfluiter herkennen we direct aan hun gezang. Andere vogelgeluiden kunnen we niet zo snel thuisbrengen, maar ze klinken ons allemaal als muziek in

de oren.

Omgewoelde aarde verradt het nachtelijke bezoek van wilde varkens die hier naar voedsel zochten. Hun scherpe reukorgaan weet voedsel tot grote diepte onder de grond op te speuren. Overdag kom je ze zelden tegen, dit tot geruststelling van mijn vrouw, het zijn echte nachtdieren. We blijven nog even staan bij een diepliggende beek, volgegroeid met vele rietsoorten en lissen. De bodem van de beek is donker gekleurd, dat duidt op veengrond.

De wandeling is bijna ten einde. Met al onze zintuigen genoten we van kleuren, geuren en geluiden. Deze dag kan niet meer stuk. Het was een wandeling vol afwisselingen en verrassingen. Moe, maar voldaan, belanden we even later op een terrasje midden in de natuur om onze inwendige mens te laten verwennen.

## ONDERWIJS TE SWALMEN

J. Ickenroth

SWALMEN 22 Junij 1857

Heden mogten wij het genoegen hebben dat onze schooljeugd bij een bezoek van het schoolonderwijzers-gezelschap van Roermond onder het Voorzitterschap van den Hoofdonderwijzer J. PIETERS, openbare proeven gaf in verschillende vakken van het onderwijs.

De plegtigheid werd geopend door het verdienstelijk fanfaregezelschap CECILIA onder directie van den Heer WIERINGA, hetwelk zich ten dien einde met ontplooidde bannier naar het schoollokaal had begeven; dan zongen de kinderen een mooi vierstemmig gezang en de onderwijzer MEUTER, zoon, gaf vervolgens de overtuigendste blijken van de vorderingen zijner leerlingen zoo in het lezen en schrijven als in reken-, taal- en aardrijkskunde.

De voorzitter J. PIETERS hield eene voorlezing over de strekking en vlugtigheid van het leven, waarin hij eenige oogenblikken toewijdde aan de gedachtenis van den onlangs ontslapenen oudsten zoon des onderwijzers; zijne woorden maakten diepen indruk op de talrijke toehoorders waaronder de Eerw. Heer Pastoor, de Rector van Asselt en het Achtbaar bestuur der gemeente. In eene hartelijke toespraak dankte de Eerw. Heer Pastoor den geachten Voorzitter voor zijne onvermoeide pogingen ten beste van het

Onderwijs en drukte den welgemeenden wensch uit, dat toch ouders en onderwijzers steeds alles mogten inspannen om niets te laten ontbreken aan de opvoeding hunner kinderen en dit onderwijs toch vooral vruchtbaar te maken door het te doen steunen op Godsdiensdige grondslagen, waarin ZEW. zich zoo gaarne vereenigde met het reeds geuite gevoelen van den Voorzitter. Het fanfare gezelschap "CAECILIA" sloot de plegtigheid met de voordragt van twee muziekstukken. Na den maaltijd welke in opgeruimdheid en broederlijke eensgezindheid genuttigd werd, trok in de verte het andere fanfare gezelschap "ONS GENOEGEN" onder directie van den Heer FAULHABER ten huize van de Hr THOMASSEN aller aandacht en bevestigde allezins den goeden dunk reeds des morgens van Swalmens kunstzin opgevat.

Moge deze feestelijke dag niet slechts eene aangename herinnering, maar ook de vermeerderde belangstelling achterlaten voor ONDERWIJS EN OPVOEDING.

De dirigent van het fanfare gezelschap "Cecilia", Wieringa, komt overigens niet voor in het rijtje van dirigenten in het jubileumboek van de Kon. Harmonie St. Caecilia.

*Bron: de Roermondenaar*



Gerard Janssen uit Swalmen wist nog de meeste namen aan te leveren van de personen op de foto in periodiek 2007-4.

In tegenstelling tot het daarin geplaatste verhaal is deze foto genomen bij de watersnood in 1926 op het oude kerkhof, ook de koeien werden hier ondergebracht.



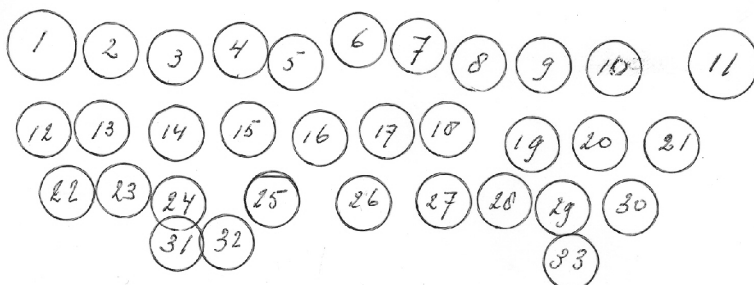
- |                             |                                     |
|-----------------------------|-------------------------------------|
| 1. Fried Simons             | 14. Anna Hendriks / Stiena Hendriks |
| 2. en 3. ?                  | 15. en 16 ?                         |
| 4. Mattis Grutesen          | 17. Lies van Rens                   |
| 5. Kueb Simons              | 18. Piet Cuypers                    |
| 6. Piet Geraedts            | 19. Marie Cuypers-Verhaegh          |
| 7. Frits Simons             | 20. Piet Bongaerts                  |
| 8. Graad Meerts             | 21. Dina Bongaerts-Sanders          |
| 9. ... Luttels - in 't Zand | 22. Gon Claessen-Emonts             |
| 10. ?                       | 23. Teum Claessen                   |
| 11. Maria Luttels           | 24. ?                               |
| 12. Anna Helwegen           | 25. Wiel Verhaegh                   |
| 13. ?                       |                                     |

De namen behorende bij de foto uit Biejeingezeumerd 2008-1 zijn eveneens gegeven door Gerard Janssen. Wederom onze hartelijke dank!



- |                                  |                                     |                        |
|----------------------------------|-------------------------------------|------------------------|
| 1. ?                             | 11. Wullem Geraedts (van NELLEMAAN) | 22. Jos Janssen        |
| 2. Sef Hendriks                  | 12. Jan van Keeken                  | 23. Sjeng van Keeken   |
| 3. ?                             | 13. mevr. Van Keeken                | 24. Harie Fransen      |
| 4. Hebber - Hollestraat          | 14. Hans Maas                       | 25. Frits Alers        |
| 5. Thei Bremmers                 | 15. Yvonne Maas-Coorens             | 26. Wiel Meuter (Goei) |
| 6. mevr. Bremmers                | 16. Spee - Beesel                   | 27. Piet v.d. Elzen    |
| 7. mevr. Fransen-Strous          | 17. Baer Denissen                   | 28. ... uit Maasniel   |
| 8. Lien Geraedts (van NELLEMAAN) | 18. Thei of Huub Houwen             | 29. Alers              |
| 9. Piet van Keeken               | 19. mevr. Beurskens-Geerlings       | 30. Sef van Keeken     |
| 10. mevr. Van Keeken             | 20. Wim Coorens                     | 31. Hein Beurskens     |
|                                  | 21. Fien Janssen-Ramakers           | 32. Beulen             |

Voor de nieuwe foto grijpen we terug naar een foto uit onze vorige editie, 2008-1, uit de Reuverse fotohistorie. Wie herkent de personen op de foto? Voor uw reactie kunt u terecht bij de redactieleden. De namen vindt u aan de binnenkant van de kaft.





*Openbare Lagere School Renver. ± 1889.*

## VAN HOT NAO HAAR DOOR 'T WAORDEBOOK (9)

Harie van Buggenum

Een rubriek vol speelsigheden, serieuze zaken, knipoogjes naar het verleden, kortom over van alles wat volgens Waordebookredaksielid Harie van Buggenum niet of niet volledig aan bod is gekomen. Natuurlijk in 't Zjwaams.

Ein **ker** is ei verveurmiddel mit twee rajer naevenein, ein as en eine bak óm get te kónne laje. Kerre kóns se dao aevel neet mit. Eine auto en eine fiets vóldoon neet anne eise die aan ein ker gesjtèld waere en toch kóns se d'r waal mit kerre.

Eine dae get wilt **sjikke** dae mót det versjture. Eine dae zich wilt sjikke dae mót zich wieke. Eine dae zich örges in wilt sjikke dae mót zich bieje de feite neerligke. Eine dae wilt sjikke mót akkaord make mitte belasting wen ze-n-'m gesjnap höbbe es d'r gefoeteld haet.

Volges de regels die inne taal gulje zit eine **miens** raar inein. Te beginne mitte kop. Edere kop is mannelik, ouch dae van ei vroumes. Versjiljende óngerdeile van eine mannelikke kop zin aevel vrouwelik zo wie de haor, de herses, de

naas, de luppe enne tóng. De rök, de sjouwers enne boek zin weer bieje man en vrouw mannelik net wie de navel enne sjinkele. De róbbe enne lónge zin vrouwelik net wie de maag enne blaos. De derm zin weer mannelik net wie de inkele, de veut enne teen. Zo bekeke zóls se módde meine det eine miens mer ei sameraapsel is van get óngerdeile die neet biejein passe.

Ein **moder** die sjoon wilt zin mót zich wasse. Moders mit getrouwde kinjer zin sjoonmoder sónger zich te wasse. Den zin d'r onnag sjoon moders die zich neet eers hove te wasse; die zin door de natuur riek bedeid mit alles waat aan ein moder sjoon gevónje waert. Wen sjoon moders getrouwde kinjer höbbe den kóns se die sjoon sjoonmoder numme.

Veur d'n eine kan ei woord ein ganse anger betekenissen hōbbe es veur d'n angere. Zo waert door vāōl miense eine dae ómp lōp '**singel**' genump. In Remunj hōbs se singels wo se naeve kōns wone en wen se eine boer óm eine singel vreugs den kries se eine reem van 't paersgesjeer.

Eine dae wilt **luchte** haet ein luch neudig. Euverdaag hoof dae det neet te perbere, det baat allein wen 't duuster is. Eine dae zien hert wilt luchte haet nieks aan ein luch, dae haet eine neudig dae 'm aanheurt en emes aanheure geit ouch op klaorleechte daag. Eine dae ein kamer wilt luchte haet nieks neudig; dae zit geweun de raam aop.

Mit modern plat wēts se dōk gēne goje raod. Zo heurs se avetoe van **roets** kalle. Dao waere wōrtele mit bedoeld. Det wilt neet zēgke det ein wōrtel den roet hēt en eine dae zich in eine greuntewinkel eine kilo roets vreug es d'r moere wilt hōbbe, waert ēns euver ein ziej aangekeke. Wen ōrges de sjtoep ōngelik lik doordet de wōrtele van eine boum dae emoog duje den heurs se

roets onneet gebroek waere. Wen 't euver roets geit sjleit det altied op miense en die hōbbe gaar gēn wōrtele terwiel det die waal degelik ōrges vasgewōrteld kōnne zin.



## PILAREN ZWETSTRAAT TE DEN HAAG

Onlangs liep ik met mijn vriend Gerard van Niel door de Zwetstraat, in de Haagse Rivierenbuurt, vlakbij station Hollands Spoor, toen ik zowaar een stukje Reuver tegenkwam.

In de Zwetstraat staan veel portiekwoningen, een uitgesproken Haags woningtype, genaamd "Haags Portiek", omdat dit woningtype voor het eerst in Den Haag is toegepast in 1901 door bouwondernemer Stephanus Steens. Deze huizen hebben hun eigen voordeur aan een open trapportaal. Dit woningtype werd populair na de invoering van de woningwet in 1901. De bewoners waren bijzonder tevreden dat ze niet langer bij elkaar over de verdieping hoefden; minder gelukkig waren de postbode en de leveranciers, die nu voortdurend trappen moesten lopen. De Zwetstraat dateert van na 1913. Ik schat dat de huizen rond 1920 zijn gebouwd.

Een aantal portieken in de Zwetstraat hadden pilaren gemaakt van gresbuizen. Deze waren gefabriceerd door Janssen-Willemsen in Reuver. Dat kon ik zien, want het stempel was nog duidelijk leesbaar.

Ik heb nooit geweten dat gresbuizen hiervoor

gebruikt werden. Was dit bij jullie/u bekend?

Heel veel groeten uit Den Haag van:

Jos van Tegelen



## FLORA EN FAUNA VAN SWALMEN (16)

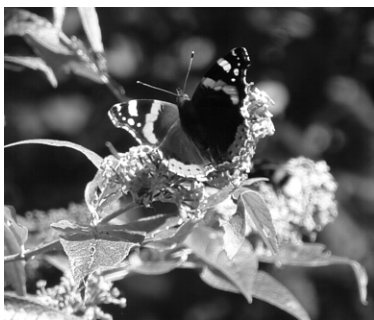
Angelique Aelen-Giesen, voorzitter IVN "De Steilrand"

### 'Aan de tap' bij een natuurkroeg; een nadere verklaring.

In mijn artikel over de fraaie wespspin, rept ik in de laatste alinea over een natuurkroegentocht die het IVN door de hele provincie ging organiseren van 20 april tot 12 oktober. Natuurlijk kreeg ik achteraf vragen over deze benaming, die de Dikke van Dale nog niet gehaald heeft. Het is namelijk een naam die we bedacht hebben om de nieuwsgierigheid te prikkelen, en dat schijnt aardig te lukken. Voor ons mensen is het heel normaal dat we eten en drinken op een terras, café, restaurant, afhaalchinees of gewoon lekker thuis. Bij een café spreken we dan ook wel over kroeg, een beetje oneerbiedig maar toch ook weer helemaal ingeburgerd, en iedereen weet meteen waarover het gaat.

De dieren in de ons omringende natuur moeten echter ook eten. Bij grote dieren zien we meteen dat ze grazen of een prooi vangen. Het hert op de heide, het konijn in het veld, de torenvalk die een muis vangt of de merel die 'touw-trekt' met een regenworm. Bij de kleinere dieren, die als basis van onze voedselketen de belangrijkste schakel vormen in onze natuurlijke kringloop, zien we vaak niet hoe ze zich voeden. Om dit een beetje zichtbaar te maken zijn er door het hele land in onze natuur al op diverse plaatsen zogenaamde 'nectarkroegen' gemaakt, met een zitje om alles te observeren wat er te zien valt.

Het zijn natuurvriendelijk ingerichte plekken, aangeplant met drachtplanten die veel nectar bevatten en daardoor veel insecten lokken.



Voorals vlinders zijn met hun lange roltong altijd op zoek naar nectar, het enige voedsel dat ze in hun korte leven als kleurige schoonheid eten,

en ieder kind kent het verhaaltje van 'rupsje nooitgenoeg' dat op een dag in een prachtige vlinder verandert! Ook lieveheersbeestjes en allerlei kevers, zoals de penseelkever komen op zo'n plekje af, omdat er uiteraard ook andere kleine insecten leven, die op hun beurt weer een



voedselbron vormen. Zo doen deze felgekleurde kevertjes én hun larven zich te goed aan bladluizen, waardoor ze een natuurlijke bestrijder vormen. We moeten als mens alleen het geduld hebben om ze hun gang te laten gaan, hun eten wordt immers niet koud! Enfin, de hele natuur is in feite één grote kroeg, waar de hele dag door gegeten en gedronken wordt, en ze hoeven niet eens te betalen of af te wassen! Wél zo praktisch eigenlijk, én..... er wordt niets verspild!

In de nectarkroeg wordt o.a. informatie gegeven over vlinders, maar er kunnen ook andere onderwerpen aan bod komen. Vlinders zijn er immers maar een korte tijd. Elke afdeling kan dan ook naar eigen inzicht de inrichting uitbreiden. Wij willen samen met de Bösdalschool een nectarkroeg inrichten in de nieuwe wijk, vlakbij de school, en hopen dat we er een educatief hoekje van kunnen maken waar MENS en NATUUR samen iets aan hebben.

Als bewoners hieraan willen meedoen, kan dat NATUURLIJK! Graag zelfs!!!

De fietstocht doet zoveel mogelijk van deze nectarkroegen aan, al dan niet 'bemenst' door vrijwilligers van IVN of andere natuurverenigingen, en de benaming natuurkroegentocht heeft dan ook alles met deze nectarkroegen te maken, maar uiteraard ook met de wilde bloemen in de vrije natuur! Klimaatverandering in de achtertuin is het thema waar we de hele fietsestafette aandacht aan besteden, en elke tocht heeft een andere aandachtsoort.

U kunt ook kijken op internet [www.ivn.limburg.nl](http://www.ivn.limburg.nl).

## VERHAAL BIJ EEN BIDPRENTJE, MGR. EVARISTUS KUYPERS (2)

Els Janssen-van Avesaath

Sinds november 2007 is op de site van het Gemeentearchief van Roermond een digitaal krantenarchief te vinden. Al zoekende kwam ik tot mijn grote vreugde nog een artikel tegen over bovengenoemde Evaristus Kuypers, over wie wij in periodiek nr. 3 van 2007 een artikel plaatsten. In dit krantenartikel van 24 augustus 1907 las ik een mooi verhaal van de plechtige eerste heilige Mis die Evaristus in zijn geboortedorp Swalmen opdroeg. Dit verslag, in prachtige haast plechtstatige taal geschreven door de verslaggever, wil ik u niet onthouden. Het laat zien hoe belangrijk zo iets was in die tijd.



### KERKNIEUWS

#### Een Priesterfeest te Swalmen

Zondag was er groot feest in de parochie Swalmen. De Eerw. Pater Passionist Evaristus, i.d.w. Antoon Kuipers, deed alhier, zijne geboorteplaats, zijne plechtige Eerste H. Mis. De bewoners der buurt Middelhoven hadden kosten noch moeite gespaard, en als 't ware gewedijverd, wie den schoonsten triomfboog zou opstellen. De versiering was dan ook allerprachtigst. Om half negen werd de Eerw. Pater met zijne familie aan zijne versierde woning afgehaald door de schutterij Oranje van Boekoel, Swalmen's Liedertafel, de Fanfare, eene groote schare bruidjes en de Eerw. Heeren Geestelijken. Nadat den Eerw. Pater door een der bruidjes een prachtig bouquet was aangeboden, trok de stoet, onder de lustige toonen der muziek, in bovenaangehaalde volgorde kerkwaarts, gevolgd door honderden belangstellenden. In de kerk aangekomen, begon dadelijk de H. Mis, waaronder het kerkelijk koor de Missa Sexta van Haller op zeer verdienstelijke wijze opvoerde. Na de H. Mis betrad onzen WelEerw. Heer Kapelaan den kansel, en schetste ons in heerlijke taal de heilige roeping des Priesters, speciaal die der Passionisten. Hij wenschte verder den Eerw. Jubilaris en zijne geachte familie in naam der gansche parochie geluk, op dezen voor

hen zoo heuglijken dag. Na afloop der kerkelijke plechtigheid stelde de stoet zich wederom in dezelfde volgorde op en begeleidde men den nieuwen Priester met zijne familie Huiswaarts. Hier aangekomen, werd den Eerw. Pater onder 't aanbieden van een prachtig bouquet, in naam der bureu zeer aardig toegesproken door 3 bruidjes. Vervolgens bracht de fanfare St. Cecilia eene serenade, waarbij de Eerw. Pater door den Edelachtb. heer Burgemeester in naam der gansche gemeente werd gefeliciteerd. Diep ontroerd antwoordde de Eerw. Pater met de volgende woorden:

**"EdelAchtbare Heer Burgemeester, Mijne Heeren.**

Drie maanden is het geleden, dat ik verre van hier in diepe vervoering voor de voeten van den Hoogepriester neergeknield, de H. Zalving des Heeren ontving. Gij weet het allen, het was den 25 Mei. Op dien heuglijken en onvergetelijken dag zag ik al de droomen mijner jeugd, al de verlangens van mijn hart verwezenlijkt. Ik was priester en priester voor eeuwigheid. Ja, mijn levensideaal, het doel mijner bestemming hier op aarde was bereikt en vol van geluk en aandoeining kon ik geen wensch meer uiten, want ik had het toppunt van zielsgenot beklommen. En toch, beminde dorpsgenooten, beste vrienden, daagde in mijn jeugdig priesterhart een kim van nieuw verlangen. Gij hebt reeds begrepen, wat ik hier wil aanhalen. Ja, ik wenschte en wenschte vurig als priester naar mijn dierbaar vaderland, naar mijn nog dierbaarder geboorteplaats weder te keren, om er de H. Eeremis den Allerhoogste voor u allen op te dragen. Van dag tot dag, al meer, maakte zich een om zoo te zeggen heilige ongeduldigheid van mij meester om die gekoesterde hoop te zien verwezenlijken. Wie zal uitleggen het geluk, dat iemand gevoelt, als hij na lange

jaren van afwezigheid, allen die hem dierbaar zijn, weldra zal wederzien ? En zie mij nu in uw midden, niet, zooals voorheen, als soldaat van Neerland's Koninginne, doch als soldaat van Christus, als priester des Allerhoogsten. Een onuitsprekelijke ontroering beklemt mijn hart, en laat het mij u zeggen, dit hartverheffende feest en uwe gulhartige ontvangst hebben tevens een eeuwigdurend dankgevoel in mijn hart ontstoken. Wel is waar als arme en nederige kloosterling-Passionist gevoel ik mij onwaardig, al de jubelhulde, die gij mij toedraagt te ontvangen, maar daar ik weet dat een hooger doel uw geest bezielt, namelijk een priester te vereeren, neem ik de vertolking van uw geloof en liefde met wederliefde aan. Ik dank God op de eerste plaats, die Zijn gulle gaven op ons allen zo milddadig nederstort. Ik breng mijn eerbiedig dankgevoel aan u, edelachtbare heer burgemeester, die mij met zulke schoone woorden begroet, en aan allen dank, hartelijk, duizendmaal dank! Ik zal nooit vergeten, hetgeen men voor mij gedaan heeft hier in Swalmen, en verre van hier, als verborgen kloosterling of missionaris, zal ik nog aan den voet van 's Heeren altaar gelijk dezen morgen Swalmen en Swalmen's zonen blijven gedenken".

Een toast sloot deze plechtigheid.

Om 12 uur brachten de schutterij Oranje en Swalmen's Liedertafel eene serenade. De heer Jos. Hendrickx feliciteerde den eerw. Jubilaris en familie in naam der genoemde vereenigingen als hun resp. eerevoorzitter en voorzitter. De eerw. Pater antwoordde diep getroffen met een warm woord van dank voor de hulde hem gebracht.

's Avonds om 7 uur begaf zich de eerw. Pater met zijne feestgenooten naar de zaal der R.K. Jongelingenvereniging, waar hen een gezellig uurtje wachtte. Pas was Z.Ew. met den zeereerw. pater Overste en zijn familie, de zaal binnengetreden, of een daverend applaus weerklonk door

de zaal. Hier werd hij, alsmede zijne ouders en familieleden, door den weleerw. heer Directeur hartelijk gecompimenteerd. Het zangkoor van genoemde vereeniging onder bekwame leiding van den muzikdirecteur, tevens bestuurslid, den heer Jan Evers, zong 2 vierstemmige koren, op dit feest van toepassing: 'Aan Pater Evaristus op Priesterfeest' en eene Feestcantate, met woorden van de WelEerw. Heer Directeur der Jongelingen Vereen. en muziek van Br. Leonorius. Het bestuurslid H. Chr. droeg alsnu 't heerlijke gedicht 'Priester zijn' voor uit de cantate 'De priester Leeraar' van Alf. Ruijten.

Vervolgens werden nog eenige zeer goed geslaagde komieke voordrachten opgevoerd, waaronder 't blijspel "Hzig in 's Fass" dat bijzonder bijval oogstte. Ter herinnering aan de H. Priesterwijding en eerste H. Mis van E.P. Evaristus werd den leden der Jongel. Vereen. een prentje, een gebedje en eene medaille uitgereikt, waaraan de Pauselijke zegen verbonden is. Nadat 's avonds nog een prachtig vuurwerk aan de beide triomfbogen ontstoken was, was deeze schoone dag, welke nog lang in Swalmen's herinnering zal blijven, ten einde. Ook wij bieden den eerw. Jubilaris en zijne geachte familie onze hartelijkste gelukwensen, en eindigen dit verslag met 't gedicht:

Gelijk de kuiper 't vat met vasten reep omtrekt  
Zult, Antoon Kuypers, gij uw volk in liefde binden

Met God en zijne Kerk. En als bij 't zoekend vinden

Des kuipers schrander oog een lek of spleet ontdekt

Dan kuilt hij, klopt hij, stopt met onverpoosde vlijt

Tot 't werk den Meester looft. Zoo wacht u geestelijk zwoegen

Om 't u vertrouwd volk in christelijke voegen  
Te houden, te behoën voor tijd en eeuwigheid.

Nieuw aangelegd natuurpad in het voormalige wandelpark achter het zwembad in Swalmen.



## UIT HET LEVEN VAN ONZE VOORoudERS

Harrie van Buggenum

Al tientallen jaren houdt ons verenigingslid Harie van Buggenum zich bezig met stamboomonderzoek. Hiervoor bezoekt hij regelmatig archieven en stuit daarbij naast de gezochte gegevens ook op interessante teksten als verslagen van schepenbanken, memories van successie, notariële aktes ed. Met kopieën van deze stukken uit de periode ±1700 tot ±1925 heeft hij een privé-verzameling aangelegd, waarvan hij de lezers van onze periodiek mee wil laten genieten. Omdat het taalgebruik in oudere teksten niet altijd begrijpelijk is, is indien nodig gekozen voor toelichting (achter het desbetreffende woord en een samenvatting voorafgaand aan het artikel). In deze Biejeingezeumerd een proces-verbaal uit 1754.

Henricus Mertens was tuinman op Hillenraad. Hij wordt ervan beschuldigd omgang te hebben gehad met Anna Coenen. Zij is in verwachting geraakt en heeft op 10 juli 1754 een kind gekregen. Inmiddels woont Mertens in Hoensbroek. Het 'eerzaam gericht' wordt verzocht door middel van een bevelschrift hem te dagvaarden om op een geschikte dag voor het gerecht te verschijnen.

Aen den Eers.(ame) Gerichte van Swalmen ende Asselt.

Verthoont den Heere Scholtis alhier officii noe(nomine) hoe dat seeckeren Henricus Mertens een geheijlicht man, als gardenier gedient hebbende op den huijse Hillenraedt beticht ende befaemt is van eenighen tijdt gevoert te hebben een oneerlijck ende onkuijsch leven met seeckere ongehouwde Dochter naemens anna Coenen binnen dese Heerlijckheijdt Swalmen woonachtigh, tot soo verre, dat sij door den selven soude sijn beswangert, gelijk sij dan oock op den 10 julij deses jaers 1754 ondergecomen is van een kindt, waer van sij denselven oock tot vaeder benoemt heeft, welckdaenige misdaeden niet en mogen worden getollereert, dan ten hooghsten behooren gestraft te worden en aengesien den voorn(oemde) Henricus Mertens tegenwoordigh vuijt (uit)dese Heerlijckheijt is vertrocken en op gen Esschen bij Hoensbroeck woonachtig, soo versoect den Hr (Heere)Verthoonder officii noe(nomine) ten ejnde aen hem tot laste van den geseijden Henricus Mertens mag worden verleent citatie(dagvaarding) bij edict(bevelschrift) om op seeckeren bequamen daeghe voor deses Eers(ame) Gerichte te compareren(verschijnen) ende te aenhooren alsulcke aenclaghte ende conclusie als den Heere Verthoonder tot dessens laste ten daege diceren-

de sal willen doen ende nemen.

Dit doende, A S Smabers.

Ral M'tricht Schepenbank Swalmen, inv. nr 35

Aanklacht tegen Henricus Mertens. Als getrouwd man heeft hij toch gedurende 2 jaar omgang gehad met Anna Coenen. Dit gebeurde zowel bij Anna thuis alsook in de tuin van Hillenraad. Tengevolge hiervan heeft Anna een kind gekregen en Mertens aangewezen als de vader. De aanklager eist voor dit feit een boete van honderd gld. of een andere straf die het gerecht, gezien de omstandigheden, voor deze zaak gerechtvaardigd acht.

Aenclaghte ende respe(ctive)feijten van belastinge voor den Heere Scholtis alhier officii nomine cleger Tegens Henricus Mertens beclaeghden ende ged(aagd)e bij edict(bevelschrift). Omme dese aenclaghte ende respe(ctive) feijten van belastinge wel in te stellen, ende de conclusie daer onder te nemen naer behooren in rechten te funderen

Soo seght ende Poseert den Heere Clr(Cleger)in facto verum

1 Dat den beclaeghden ende ged(aagd)en is een getrouwt man, ende sijne huijsvr(ouw)e alnog in leven

2 Dat hij dijen niet tegenstaende onderstaen (aangedurfd) heeft Vleeschelijck te converseeren met seeckere Anna Coenen jonge dochter oudt sijnde ontrent 22 jaeren ende in dit dorp Swalmen woonende bij haeren vaeder

3 Dat die vleeschelijcke conversatie geduijrt heeft den tijdt ongevehr van twee jaeren

4 Dat den Beclaeghden ende ged(aagd)en dito vleeschelijcke conversatie geploogen (gepleegd) heeft met gemelte Anna Coenen, soo in haer eij-

gen huijs als oock in den Hof van den Adelijcken huijse Hillenraedt

5 Dat de geseijde Anna Coenen eijndelijck door den beclaeghden ende ged(aagd)en is worden beswangerd

6 Dat denselve oock effective op den 10 Julij deses jaers 1754 gebaert heeft een kindt

7 Dat denselve hem beclaeghde ende ged(daagd)en daarvan tot vaeder heeft benoemt

8 Ende want sulcke feijten niet en mogen worden getollereert

9 Dan strafbaer zijn volgens de Landtrechten pag. 365 art. 8

10 Soo concludeert ende contendeert(betoogt) den Heere Cleger ten eijnde den beclaeghden

ende gedaeghden ter oorsaecke van het voors(chreven) misdaet anderen ten excempel(voorbeeld) sal worden gestraft ende gecondemneert(veroordeeld) in eene amende(boete) van hondert guldens, oft wel tot dusdaenighe andere straffe als deses Eers(ame). Gerichte volgens de circumstantien(omstandigheden) in recht ende justitie sal vinden te behooren alles cum expensis, Implorerende(verzoekende),

A. M. Daermans A. S. Smabers

Ral M'tricht Schepenbank Swalmen, inv. nr 35

## **QUINTUS SPURIUS LIGUSTINUS, EEN ROMEINSE LEGIOENSOLDAAAT. VERSLAG VAN DE LEZING GEHOUDEN OP 10 APRIL 2008.**

Th. Derks

In samenwerking met de Archeologische Vereniging Limburg en de Milieu- en Heemkundevereniging Swalmen organiseerde de heemkundevereniging Maas- en Swalmdal een lezing en demonstratie door Bernard van Daele alias Quintus Spurius Ligustinus. Deze lezing werd gehouden in het verenigingslokaal Willem Limburg van de heemkundevereniging Maas- en Swalmdal.

Bernard van Daele studeerde archeologie aan de Katholieke Universiteit Leuven waar hij in 1997 zijn scriptie afrondde over het Romeinse leger in de provincie Germania Inferior. Als archeoloog werkt hij mee aan onderzoeksprojecten en opgravingen, onder andere in Sagalassos, Turkije. Over het Romeinse leger heeft hij tal van wetenschappelijke artikelen gepubliceerd. Na zijn succesvolle boek over het Romeinse leger heeft hij in 2006 zijn tweede boek gepresenteerd: 'De Romeinse Marine'.

Zijn lezing bestond uit twee delen. De voorgenomen PowerPoint presentatie over het Romeinse leger in het algemeen kon jammer genoeg, door een technisch mankement, niet doorgaan. Maar dit euvel deerde hem niet, met zijn levendige manier van presenteren verwoordde hij allerlei facetten over het Romeinse leger zoals evolutie,

structuur, bewapening, legerkampen enz.

Zo toonde hij onder meer wat een Romeinse legioensoldaat op zijn mars zoal mee moest dragen; al zijn attributen die nodig waren om te overleven tijdens zo'n mars werden aan een stok in de vorm van een kruis opgehangen.

Vervolgens kroop hij in de huid van Quintus Spurius Ligustinus, een levensechte Romeinse legioensoldaat van het Legio III Macedonica uit de 2e helft van de 1e eeuw na Chr. Hij toonde zijn bagage, zijn winterkleding, zijn wapenuitrusting en demonstreerde zijn indrukwekkende gevechtstechnieken. Zijn deskundige uitleg met de nodige Belgische humor maakte het bijwonen van deze avond meer dan waard. Het was een brok 'levende geschiedenis' in optima forma.



## TREFWOORDENLIJST GENEALOGIE 2008 GEREED

André Dumont

Hierbij heb ik het genoegen u te berichten dat de 4e editie van de 'Trefwoordenlijst Genealogie (2008)' gereed is.

De Trefwoordenlijst bevat nu ca 20.000 trefwoorden en begrippen, voorkomend in de D.T.B. boeken, Gerechts-, Notarieel- en Gemeentenakten en andere Genealogie en Heemkundebronnen.

De trefwoordenlijst is ter inzage en 'gratis' te

downloaden op mijn website <http://www.dumont-andre.nl>.

Door de omvang (581 bladzijden A5 form.) is het niet meer mogelijk de trefwoordenlijst in boekvorm te bestellen. Wel is er de mogelijkheid om de Trefwoordenlijst, in PDF-formaat alsook in WORD, te bestellen op CD-rom (zie de aanwijzing op mijn website).

## SPONSORACTIE Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal

Supermarkt PLUS in Reuver heeft in december vorig jaar en januari van dit jaar een sponsoractie gehouden waarbij de verenigingen hun financiën konden versterken onder de naam 'Spek uw clubkas sponsoractie'. Door gestempelde kassabonnen te verzamelen kregen we 2% van het bestede bedrag.

De actie was voor ons een succes en bracht 90 euro op. Deze kunnen we goed gebruiken voor het onderhoud van het gebouw. Mogelijk wordt de actie eind van dit jaar herhaald en dan hopen we op een nog grotere deelname. Zeker als elk lid ook nog familie en/of vrienden en bekenden weet te mobiliseren.

## AANWINSTEN

Els Janssen-van Avesaath

### Aanwinsten MHVS

- Uittreksel uit het notulenboek van het parochiaal Missiecomité van Swalmen
- Veldeke Limburg Jaarboek 2006 - Lei Heijenrath en Sjaak Kroon
- Maaslandse Monografieën - nr. 70 Film en het moderne leven in Limburg
- Breekbaar verleden, Romeins glas in de Lage Landen; auteur F.M.A. van den Dries
- Limburgia - Kunstenaars komen naar Limburg Exotica 1850-1950; auteur Karin Daamen-Heeskens - Limburg Museum 2007
- Genealogie fam. Van Soest, Swalmen; dhr. Ed van Soest
- MOEDER MAAS: een rivier om van te houden; auteur Margriet van Stratum
- Verzameld gemeentenieuws Swalmen 2007; 't Zjwaemke
- Meanderen door de tijd: José Dorssers- Heber, Swalmen
- De gedroomde man: auteur Elle Eggels geboren te Swalmen
- Ruggengraat van Limburg - A73 Zuid; Mooi Limburgs Boekenfonds

- W.S.V. Ascloa: Verhalen over een Nederlands-Duitse vriendschap; auteurs: Wiel Verlinden en Wim Puts
- Echter Landj: Heemkundige bijdragen over Echt en omgeving; Deel 10
- DVD van de Reünie Groene Kruisbuurt op 12 april 2008.

Wij maken er u ook op attent dat in ons nieuwe verenigingslokaal het oude archief van de voormalige Gemeente Swalmen, zoals de ingebonden Staatscourant, Politie e.a. ook toegankelijk is geworden voor geïnteresseerden en bezoekers. Kom gerust eens een kijkje nemen op de dinsdagavond.

### RECTIFICATIE

In ons artikel in Biejeingezeumerd 2008-1 op pagina 11, Bij een nieuw blad hoort een feestelijke aanbieding ... , staat een fout. De laatste zin moet luiden: Prijzen: jrb. 4 t/m 10 - € 3,70, jrb. 11 t/m 19 - € 9,20, jrb. 20 t/m 24 - € 11,00, jrb. 25 - € 13,00.